

Het Waterschapshuis

Jaarstukken 2016

Het Waterschapshuis

Versie 020

Kenmerk: V0354/H006040

Inhoudsopgave

1	Voorwoord	4
2	Leeswijzer	6
3	Bestuurlijke samenvatting	7
3.1.	Jaarrekening in één oogopslag	7
3.2.	Financiële analyse begroting 2016 en realisatie 2016	7
3.3.	Inhoudelijke verantwoording van de activiteiten 2016	9
4.	Programma 1 Instandhouding	11
4.1.	Wat wilden we bereiken?	11
4.2.	Wat hebben we daarvoor gedaan?	11
4.3.	Wat heeft het gekost?	12
	Programma 2 Nog beschikbare capaciteit	13
4.4.	Wat wilden we bereiken?	13
4.5.	Wat hebben wij daarvoor gedaan?	13
4.6.	Wat heeft het gekost?	13
5.	Programma 3 Bedrijfsfuncties	14
5.1.	Wat wilden we bereiken?	14
5.2.	Wat hebben we daarvoor gedaan?	14
5.3.	Wat heeft het gekost?	16
6.	Programma 4 Uitvoering Diensten	18
6.1.	Wat wilden we bereiken?	18
6.2.	Wat hebben we daarvoor gedaan?	18
6.3.	Wat heeft het gekost?	21
7.	Programma 5 Diensten Data	22
7.1.	Wat wilden we bereiken?	22
7.2.	Wat hebben we daarvoor gedaan?	22
7.3.	Wat heeft het gekost?	22
8.	Programma 6 Informatiehuis Water	23
8.1.	Wat wilden we bereiken?	23
8.2.	Wat hebben we daarvoor gedaan?	23

8.3.	Wat heeft het gekost?	25
9.	Paragrafen	26
9.1.	Paragraaf: Ontwikkelingen sinds het vorige begrotingsjaar	26
9.2.	Paragraaf: Incidentele baten en lasten	26
9.3.	Paragraaf: Onttrekkingen aan overige bestemmingsreserves en voorzieningen	26
9.4.	Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing	27
9.4.1.	Algemeen	27
9.4.2.	Inventarisatie van de risico's	27
9.4.3.	Inventarisatie van de weerstandscapaciteit	28
9.5.	Financiering	28
9.6.	Verbonden partijen	29
9.7.	Bedrijfsvoering	30
9.8.	EMU Saldo	31
10.	Jaarrekening 2016	32
10.1.	Exploitatierekening 2016 naar programma's	32
10.2.	Exploitatierekening naar kosten – en opbrengstensoorten	33
10.3.	Balans en toelichting op de balans	35
10.4.	Topinkomens	45
	Controleverklaring	48
11.	Bijlagen	49
11.1.	Begroting – realisatie hulpkostenplaatsen	49
11.2.	Begroting – realisatie kostenplaatsen	52
11.3.	Onderbouwing verdeelsleutels	54
11.4.	Afrekening per product en per waterschap	55
11.5.	EMU saldo	57

1 Voorwoord

Voor u liggen de jaarstukken 2016 van Het Waterschapshuis. Het jaar 2016 wordt afgesloten met een negatief resultaat van € 32.873 na mutatie van reserves. Het resultaat over 2016 is € 620.836 negatief voor de mutatie van de reserves.

In 2016 zijn flinke stappen gezet ten aanzien van de vormgeving van HWH 2.0. De flexibilisering zal in het eerste kwartaal van 2017 zo goed als worden afgerond. Dan zal bijna 90% van de mensen die het betrof geen aanstelling meer hebben bij HWH. Zij hebben een overstap gemaakt naar de waterschappen of naar elders. Pas na 2021 kan de 100% worden gerealiseerd. Ook in 2016 zijn kosten gemaakt in de begeleiding van medewerkers naar waterschappen of elders. Conform 2015 zijn de verschillen tussen opbrengst en kosten bij de uitleen van medewerkers € 163.451 opgenomen in de exploitatie (instandhouding). Daarnaast zijn er kosten gemaakt voor de afkoop van schaalverschillen en andere regelingen en juridische kosten, van in totaal € 721.148.

Naast de focus op flexibilisering is er, in het kader van Kennis en verbinden, aandacht geweest voor de samenwerking met het i-Platform en de verbinding met de kernactiviteiten van de waterschappen. De professionalisering van de ondersteunende diensten binnen HWH is opgepakt evenals de waterschapsbrede onderwerpen als informatieveiligheid en privacy.

Zoals in het reorganisatieplan afgesproken, zou na een jaar een evaluatie plaatsvinden. Deze evaluatie is door het Algemeen bestuur in november 2016 opgestart en zal uiterlijk medio juni 2017 worden afgerond.

In het voorjaar van 2016 heeft Het Waterschapshuis deelgenomen aan het medewerkersonderzoek dat binnen een groot aantal waterschappen werd uitgevoerd. De verbeteracties n.a.v. het onderzoek worden verwerkt in het jaarplan van 2017.

Het leveren van kwaliteit zowel op het proces als op de inhoud is voor Het Waterschapshuis essentieel. In de opzet van HWH 2.0 is er voor gekozen dat de kwaliteitsverbetering een gezamenlijke taak van HWH en de waterschappen is. Hoewel hier vooruitgang wordt geboekt, blijft de inrichting van Uitvoerend Overleggen en de invulling van projectrollen door waterschapers ook in 2016 een probleem. Hierdoor valt de inrichting van capaciteitsmanagement veel duurder uit dan in welk scenario dan ook werd bedacht.

Samengevat bedraagt het bruto exploitatieresultaat van HWH € 620.836 negatief en is als volgt opgebouwd:

- Programma 1 Instandhouding € 1.118.676 negatief
- Programma 2 Nog beschikbare capaciteit € 105.058 positief
- Saldo kostenplaatsen € 393.231 positief
- Incidentele baten en lasten € 449 negatief

Het financiële beeld op de projecten blijft in brede zin binnen de budgettaire kaders en laat in de eindafrekening min of meer hetzelfde beeld zien als in voorgaande jaren.

- Het voorstel is hier om € 1.267.461 aan de waterschappen terug te betalen vanuit de projecten.
- Het voorstel is om € 2.615.123 over te hevelen naar de begroting van 2017.

Ter besluitvorming wordt aan het bestuur voorgesteld het negatieve bruto exploitatieresultaat van € 620.836 als volgt te verrekenen:

- De uitgaven in 2016 ten behoeve van HWH2.0 onttrekken uit de bestemmingsreserve HWH 2.0 voor een bedrag van € 721.148.
- Het overschot op de begrotingspost business cases toe te voegen aan de bestemmingsreserve ad € 143.985.
- De afschrijvingskosten op het kantoormeubilair te onttrekken uit de bestemmingsreserve kantoormeubilair voor een bedrag van € 10.800.
- Een resterend tekort ad € 32.873 bij de waterschappen in rekening brengen en verrekenen met de teruggave.

Op verzoek van het Algemeen Bestuur zijn de diverse reserves en reserveringen in de jaarrekening 2016 van het Waterschapshuis afgewikkeld uitgaande van:

- A) het principe dat HWH geen reserves op de balans beschikbaar houdt waar op dit moment geen concreet bestedingsdoel tegenover staat;
- B) bij de jaarrekening 2016 conform dit principe de nog aanwezige reserves en reserveringen terugvloeien naar de betreffende deelnemers.

Het betreft hier in totaal € 662.526:

- Business Cases: € 496.306
- Kantoormeubilair: € 11.707
- Professionalisering Vergadercentrum: € 154.513

In hoofdstuk 3 en in de programma's wordt een samenvatting gegeven van de belangrijkste inhoudelijke en financiële resultaten.

2 Leeswijzer

De opbouw van de jaarstukken 2016 volgt de opbouw zoals opgenomen in het Waterschapsbesluit.

Jaarverslag

- Bestuurlijke samenvatting
- Programmaverantwoording
- Paragrafen

Jaarrekening

- Exploitatierekening naar programma's
- Exploitatierekening naar kosten- en opbrengstensoorten
- Balans en toelichting op de balans

De begrotingsprogramma's betreffen:

1. Instandhouding
2. Nog beschikbare capaciteit
3. Bedrijfsfuncties
4. Uitvoering Diensten
5. Diensten Data
6. Informatiehuis Water

Per Programma wordt een vaste opzet gehanteerd volgens de bekende 3 W vragen:

- Wat wilden we bereiken?
- Wat hebben we daarvoor gedaan?
- Wat heeft het gekost?

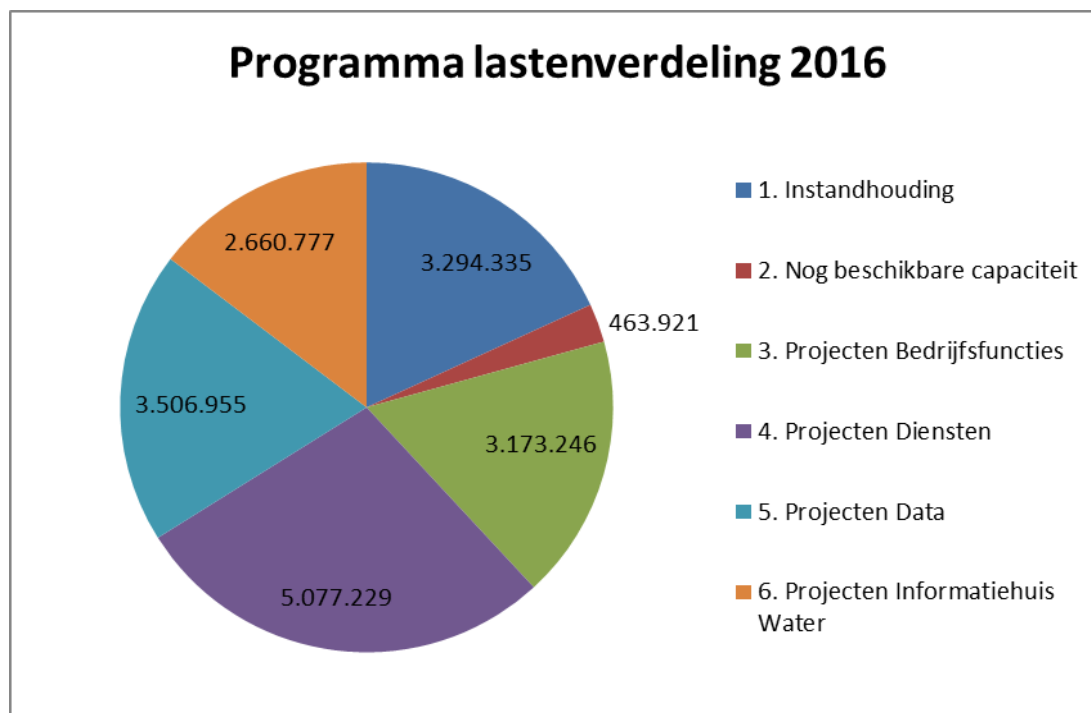
In de bijlagen treft u diverse overzichten aan, waaronder de budgetten per kostenplaats en de overzichten met bijdragen per product/per waterschap.

3 Bestuurlijke samenvatting

3.1. Jaarrekening in één oogopslag

De financiële resultaten 2016 worden in onderstaande cirkeldiagrammen in hoofdlijn weergegeven.

De analyse ten opzichte van de begroting komt vanaf hoofdstuk 4 aan de orde.

3.2. Financiële analyse begroting 2016 en realisatie 2016

In onderstaand overzicht wordt het totaal van de baten en lasten en de afwikkeling van de saldi gepresenteerd.

Programma	Saldo 1/1/2016	Baten 2016	Lasten 2016	Saldo 2016	Saldo 31/12/2016	1. Afrekenen waterschap	2. Mee naar 2017: voorstel budgetoverheveling	3. Product BC/FU/IHW	Exploitatie resultaat voor bestem.res.	4. Mutatie bestemmingsreserve	5. Exploitatie resultaat na bestem.res.
Programma 1 Instandhouding	0	2.175.659	3.294.335	-1.118.676	-1.118.676	0	0	0	-1.118.676	-577.163	-541.513
Programma 2 Nog beschikbare capaciteit	0	568.979	463.921	105.058	105.058	0	0	0	105.058	0	105.058
Programma 3. Programma Bedrijfsfuncties	498.614	3.590.393	3.173.246	417.147	915.761	259.477	656.284	0	0	0	0
Programma 4. Uitvoering Diensten	1.189.919	4.965.453	5.077.229	-111.775	1.078.144	716.941	361.203	0	0	0	0
Programma 5. Projecten Data	724.106	3.987.295	3.506.955	480.340	1.204.445	291.044	913.401	0	0	0	0
Programma 6. Projecten IHW	11.827	3.333.184	2.660.777	672.407	684.234	0	684.235	0	0	0	0
Totaal Programma's	2.424.466	18.620.963	18.176.462	444.502	2.868.968	1.267.461	2.615.123	0	-1.013.618	-577.163	-436.455
Saldo kostenplaatsen	0	8.261.789	7.868.558	393.231	393.231	0	0	0	393.231	-10.800	404.031
Incidentele Baten & Lasten	0	0	0	-449	-449	0	0	0	-449	0	-449
Totaal	2.424.466	26.882.752	26.045.020	837.284	3.261.750	1.267.461	2.615.123	0	-620.836	-587.963	-32.873

Hieronder wordt het totaal van de programma's, exclusief kostenplaatsen en incidentele baten en lasten, weergegeven op basis van de primaire begroting 2016, de begroting na wijziging en de realisatie.

Programma	Baten begr.2016 voor wijz.	Lasten begr.2016 voor wijz.	Saldo begr.2016 voor wijz.	Baten begr.2016 na wijz.	Lasten begr.2016 na wijz.	Saldo begr.2016 na wijz.	Baten real. 2016	Lasten real. 2016	Saldo real. 2016
Programma 1 Instandhouding	1.952.079	1.952.079	0	2.011.185	2.011.185	0	2.175.659	3.294.335	-1.118.676
Programma 2 Nog beschikbare capaciteit	723.281	723.281	0	568.979	568.979	0	568.979	463.921	105.058
Programma 3. Programma Bedrijfsfuncties	2.944.994	2.944.994	0	3.929.719	3.929.719	0	3.590.393	3.173.246	417.147
Programma 4. Uitvoering Diensten	4.847.486	4.847.486	0	6.183.346	6.183.346	0	4.965.453	5.077.229	-111.775
Programma 5. Projecten Data	3.890.198	3.890.198	0	4.614.304	4.614.304	0	3.987.295	3.506.955	480.340
Programma 6. Projecten IHW	3.359.921	3.359.921	0	3.518.248	3.518.248	0	3.333.184	2.660.777	672.407
Totaal Programma's	17.717.961	17.717.961	0	20.825.782	20.825.782	0	18.620.963	18.176.462	444.501
Niet aan programma's toegerekende B&L									
Resultaat kostenplaatsen							8.261.789	7.868.558	393.231
Incidentele baten en lasten									-449
Mutatie saldo projectrekening									-190.657
Mutatie afrekening waterschappen									-1.267.461
Resultaat voor mutatie reserves							26.882.752	26.045.020	-620.836
Mutatie reserves									587.963
Resultaat na mutatie reserves									-32.873

3.3. Inhoudelijke verantwoording van de activiteiten 2016

3.3.1 Bestuur

Voortgang nieuwe werkwijze HWH

Afgelopen jaar zijn er diverse successen gerealiseerd.

- Het i-Platform heeft op verzoek van de OGT een meerjarenprogramma opgesteld. Dit programma is door de OGT vastgesteld, waarbij is onderkend dat in toekomstige versies meer verbinding met het primaire proces van de waterschappen moet worden gelegd. Daarmee wordt het belang en toegevoegde waarde van Het Waterschapshuis versterkt. Op basis van het vastgestelde meerjarenprogramma is weer een stroom business cases op gang gekomen.
- In het kader van het Europese programma EAFIP (European Assistance for Innovation Procurement) is (gesubsidieerd) een controle doorgevoerd op de kwaliteit van de business cases en het aanbestedingstraject dat daarop volgt. Omdat inkoop een kernactiviteit voor HWH 2.0 is, is een plan, samen met de Maastricht School of Management, ontwikkeld om hier in 2017 een verbetering te maken.
- De evaluatie van HWH 2.0 in de gehele context is gestart en zal voor de zomer 2017 zijn afgerond.
- In 2016 heeft het waterschap Hunze en Aa's het verzoek ingediend om weer te gaan deelnemen in de Gemeenschappelijke regeling Het Waterschapshuis. Vooruitlopend op het besluit m.b.t. de terugkeer per 1 april 2017, is het besluit genomen dat Hunze en Aa's mag participeren in alle programma's van HWH.

Aandachtspunten en risico's

- De flexibilisering zal in het eerste kwartaal van 2017 zo goed als worden afgerond. Dan zal bijna 90% van de mensen die het betrof geen aanstelling meer hebben bij HWH. Zij hebben een overstap gemaakt naar de waterschappen of naar elders. Pas na 2021 kan de 100% worden gerealiseerd.
- De bemensing van het Informatiehuis Water met medewerkers vanuit de waterschappen is in 2016 een probleem geweest. Hierdoor kwam de continuïteit van kennis en kunde in het IHW in gevaar en ontstond er hoge werkdruk. Om dit probleem op te lossen zal er specifiek voor IHW middels een resourceplan actie worden ondernomen.
- Ook in 2016 is nog niet voor alle reeds lopende projecten een Uitvoerend Overleg ingesteld. In hoofdstuk 3 wordt een samenvatting gegeven van de voortgang van de projecten en de maatregelen die worden getroffen. In de verdere hoofdstukken wordt per product/project een samenvatting gegeven van de stand van zaken.
- Bij de implementatie en bouw van applicaties wordt nog te weinig rekening gehouden met standaarden.

3.3.2 Inhoudelijke voortgang projecten

- De implementatie van eHRM bij de koplopende waterschappen is in 2015 zo succesvol geweest dat de waterschappen die gepland hadden om in 2017 pas te implementeren nu besloten hebben om dit reeds in 2016 te doen. Tevens hebben nog 2 andere waterschappen besloten om alsnog met het project mee te gaan doen. Hierdoor doen nu 16 van de 21 waterschappen en de UvW mee met dit programma.
- Ook bij SAW@ hebben zich inmiddels nog enkele waterschappen gemeld om mee te mogen doen.

- De Centrale Distributie laag is in 2016 aanbesteed en gebouwd en eind 2016 is het hoogheemraadschap van Delfland als eerste waterschap aangesloten.
- In oktober 2016 is in samenwerking met RWS het CERT (Computer Emergency Respons Team) van start gegaan.
- Nieuwe ontwikkelingen worden samen met RWS verder vorm gegeven zoals de volgende fase voor het AHN en Beeldmateriaal.
- Bij IHW is het Waterveiligheidsportaal in 2016 aanbesteed, gebouwd en gestart.

3.3.3 Faciliterende diensten

Het vergadercentrum kent nog steeds een hoge bezettingsgraad en de kosten blijven ruim binnen het budget.

Ten aanzien van de Oracle Tech loopt samenwerking tussen HWH en Waterschappen goed. Er zijn positieve resultaten in het contractmanagement.

3.3.4 Bedrijfsvoering

De Planning & Control cyclus is in 2016 conform de richtlijnen uitgevoerd. Door de krappe bezetting van de instandhouding en hoge werkdruk heeft HWH over de hele breedte van de bedrijfsvoering moeite om 'in control' te blijven.

4. Programma 1 Instandhouding

4.1. Wat wilden we bereiken?

Het programma instandhouding betreft de basisinfrastructuur van Het Waterschapshuis, waarvan de kosten niet worden toegerekend aan taken en waarvan de kosten worden gedragen door alle deelnemers.

Bestuur en Bedrijfsvoering

Het Dagelijks bestuur en Algemeen bestuur in staat te stellen om op een goede wijze sturing te geven aan organisatie Het Waterschapshuis zodat de doelstellingen worden gerealiseerd binnen de daarvoor gestelde beleidsmatige en financiële kaders.

Kennis en Verbinden

HWH is verkenner en verbinder bij veranderingen en articuleert vragen vanuit de business. Het brengt kennis samen, om kansen te benutten en veranderingen te bewerkstelligen. Daarnaast vervult HWH in de uitvoering van gezamenlijke projecten de rol van deskundig begeleider.

Business cases

In opdracht van de opdrachtgeverstafel uitwerken van nieuwe ontwikkelingen en onderzoeken van kansen om te komen tot samenwerking in nieuwe ICT projecten.

Ondersteuning opdrachtgeverstafel

Het zodanig faciliteren van de opdrachtgeverstafel dat er sprake is van heldere opdrachtverstrekking aan Het Waterschapshuis.

4.2. Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Door de invoering van IPM wordt ook Kennis en verbinden als een IPM project opgepakt. Het zijn vooral de omgevingsmanagers die de relatie met de waterschappen onderhouden. Zij zijn betrokken bij het opstellen van het meerjarenprogramma en werken nauw samen met o.a. het I-platform, de STOWA en allerlei werkgroepen binnen de UvW. Technisch management en contractmanagement onderhouden de relatie met de leveranciers. Echter vooral in deze rollen is het, in 2016, moeilijk geweest om de juiste mensen vrij te maken.
- Uit de ondersteuning vanuit EAFIP in het project Centrale Distributie Laag is gebleken dat business cases nog niet voldoen aan de norm. Samen met de consultant uit het EAFIP programma en de kwartiermaker Inkoop is een plan uitgewerkt om in 2017 de kwaliteit van Business Cases te verbeteren. Dit zal er tevens toe leiden dat kennis en kunde binnen HWH toeneemt. Dit is een volgende stap in de beweging naar Expertinstituut.
- Zowel de opdrachtgeverstafel (OGT) als het I-platform worden gefaciliteerd. De in 2016 daarvoor beschikbare gestelde tijd was gebaseerd op rolvastheid en rolbewustheid van alle betrokkenen (OGT, Uitvoerend Overleggen, I-platform en managers binnen HWH). Gedurende 2016 is gebleken dat dit nog niet altijd het geval is, daardoor is binnen de gestelde tijd het niet altijd mogelijk geweest om heldere opdrachtverstrekking in één keer te realiseren. Hierover is met de voorzitters van OGT en I-platform gesproken en dit zal in 2017 tot aanpassing leiden.
- Het realiseren van meer samenwerkingsverbanden met derde partijen (UvW, STOWA, RWS/CIV, IPO/BIJ12, VNG/KING, ICTU/Logius, Kadaster en leveranciers).

4.3. Wat heeft het gekost?

	Saldo 1-1-2016	Begrote Baten 2016	Gereal. Baten 2016	Begrote Lasten 2016	Gereal. Lasten 2016	Saldo realisatie 2016	Saldo 31-12-2016
Bestuur en Bedrijfsvoering	0	1.427.766	1.545.168	1.427.766	1.886.516	-341.348	-341.348
HWH2.0	0	0	0	0	721.148	-721.148	-721.148
Kennis en Verbinden	0	446.124	467.995	446.124	670.606	-202.610	-201.610
Business case	0	118.785	143.985	118.785	0	143.985	143.985
Opdracht geverstafel	0	18.511	18.511	18.511	16.066	2.445	2.445
Totaal	0	2.011.185	2.175.659	2.011.185	3.294.335	-1.118.676	-1.118.676

Programma 2 Nog beschikbare capaciteit

4.4. Wat wilden we bereiken?

Op het programma beschikbare capaciteit worden begrotingstechnisch de uren van personele capaciteit geraamd die binnen de formatie van Het Waterschapshuis aanwezig zijn maar nog niet toegerekend is aan projecten.

Mobiliteit

Naast het ramen van de kosten van personeel dat niet geplaatst is, is ook het personeel dat op basis van vrijwilligheid meewerkt aan flexibilisering opgenomen. Hiermee wordt duidelijk wat de echte beschikbare capaciteit voor projecten is.

Flexibele uren

Het begroten van uren van formatie die nog niet aan projecten zijn toegerekend. De doelstelling is om uren zo laag mogelijk te houden.

4.5. Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Het verder flexibiliseren van de bezetting van HWH is in 2016 doorgegaan. Uitgangspunt bleef dat medewerkers op vrijwillige basis meewerken, waarbij alle instrumenten die het sociaal plan en de SAW bieden, zijn ingezet. In 2015 werd om de flexibilisering te realiseren gebruik gemaakt van HR-managers binnen de waterschappen. In 2016 is voor de bemiddeling, plaatsing en contractuele afronding een ervaren HR-adviseur aangesteld. Door de inzet van mogelijkheden die de SAW (2015) biedt, zijn ook de nog te plaatsen medewerkers op nieuwe opdrachten geplaatst. Een aantal is geplaatst op basis van uitleen. Pas na 2021 kan flexibilisering voor 100% worden gerealiseerd. In het eerste kwartaal van 2017 worden een aantal projectmedewerkers overgedragen aan een waterschap. Deze medewerkers worden direct weer terug ingeleend bij HWH zodat de continuïteit in de projecten gewaarborgd is.

De capaciteit binnen de projecten dient vanuit de flexibele schil (met name geleverd door waterschappen) plaats te vinden. Hier heeft HWH moeite om de juiste mensen uit de waterschappen te krijgen, waardoor op onderdelen hiaten ontstaan en vanuit de markt moet worden ingehuurd. Het management blijft bij zijn opvatting dat de kwaliteit van de projecten de belangrijkste doelstelling is. Dit betekent een goede matching van vraag en aanbod van capaciteit.

4.6. Wat heeft het gekost?

	Saldo 1-1-2016	Begrote Baten 2016	Gereal. Baten 2016	Begrote Lasten 2016	Gereal. Lasten 2016	Saldo realisatie 2016	Saldo 31-12-2016
Mobiliteit	0	568.979	568.979	568.979	463.921	105.058	105.058
Flexibele uren	0	0	0	0	0	0	0
Totaal	0	568.979	568.979	568.979	463.921	105.058	105.058

5. Programma 3 Bedrijfsfuncties

5.1. Wat wilden we bereiken?

Het Waterschapshuis draagt bij aan efficiënte ICT ondersteuning op de bedrijfsfuncties watersysteembeheer, waterveiligheid, afvalwaterketen en vergunning en handhaving.

- De producten gerelateerd aan Watersysteembeheer dragen bij aan een efficiënte ICT ondersteuning van het watersysteembeheer van de waterschappen met een bij voorkeur uniforme datalaag en functionaliteit en flexibiliteit in de mogelijkheid van maatwerk voor de waterschappen.
- De producten gerelateerd aan Waterveiligheid dragen bij aan een efficiënte ICT ondersteuning voor het beheer van de kerngegevens, die nodig zijn voor het primaire proces Waterveiligheid, die zo dicht mogelijk aansluit op de eisen en wensen die daar wettelijk en organisatorisch aan worden gesteld.
- De producten gerelateerd aan Afvalwaterketen dragen, vanuit verbondenheid met de waterpartners, bij aan de gemeenschappelijke informatievoorziening ter ondersteuning van een doelmatige en duurzame (afval)waterketen.
- De producten gerelateerd aan Vergunningverlening en Handhaving dragen bij aan een efficiënte ICT ondersteuning van de primaire processen Vergunningverlening en Handhaving.

5.2. Wat hebben we daarvoor gedaan?

Project DAMO Keringen

Behaald resultaat: DAMO Keringen is eind 2015 reeds opgeleverd. Begin 2016 is als onderdeel van het project een voorstel opgesteld voor een uitbreiding in het kader van een betere ondersteuning van het Wettelijk Beoordelingsinstrumentarium (WBI). Daarna is het project afgesloten.

Koppelvlak WBI parameters fase 1 en 2

Besluitvorming en opstellen voorstel verloopt traag waardoor het twijfelachtig is of het gewenste resultaat tijdig bereikt wordt. Over het voorstel wordt in maart 2017 besloten.

In 2016 is een projectmandaat opgesteld om een globale impact analyse op te stellen. Dit voorstel is goedgekeurd voor uitvoering door de OGT. De uitvoering van de impact analyse loopt door tot in Q1 2017.

B&O DAMO Keringen

De eerder gerapporteerde overschrijding van het budget is voorkomen door prioritering van werkzaamheden. In 2016 zijn i.c.m. DAMO Watersysteem 2 releases opgeleverd. De Europese aanbesteding voor het beheer en onderhoud is voorbereid, deze loopt door in 2017

Risico: De samenhang met de CDL vergt een strakke regie op wijzigingen en releases. Dit wordt in 2017 ingericht.

DAMO Metingen K (BC)

In 2016 is de business case opgeleverd. Besluitvorming door de OGT is in 2016 aangehouden in afwachting van de visie op doorontwikkeling DAMO. In maart 2017 wordt de business case opnieuw in de OGT behandeld.

Risico: besluitvorming verloopt traag waardoor het projectresultaat later geleverd wordt.

Vangstregistratie

Informatiesysteem is stabiel en succesvol in productie.

De Unie van Waterschappen heeft de wens geuit om in 2017 te starten met de realisatie van een nieuw systeem. Voorgesteld wordt om het saldo (31-12-2016) hiervoor mee te nemen naar 2017.

DijkDataService Centrum

De stichting Flood Control IJkdijk, 5 waterschappen en Rijkswaterstaat hebben de intentie om de software van het Dijk Data Service Centrum in beheer te geven bij HWH. De focus van de verkenning hiervoor lag in 2016 op de kwaliteit van de software (die zeer goed blijkt te zijn) en de contractuele afspraken tussen FCIJ en de leverancier N&S/Fugro. Hierbij zijn een aantal onduidelijkheden naar voren zijn gekomen. Dit heeft geresulteerd in de volgende afspraken: HWH neemt per 29 september 2016 symbolisch (maar nog niet concreet) het beheer over; HWH rondt de BC af en verzoekt de opdrachtgevers om te mogen starten met een aanbesteding en transitie naar een nieuwe leverancier; Tijdens de aanbestedings- en transitieperiode blijft het beheer bij FCIJ; Na afronding van aanbesteding en transitie neemt HWH het beheer volledig en formeel over.

Digitale Watertoets

Per 27 mei 2016 is een upgrade van het systeem in productie gegaan. De upgrade was goedkoper dan verwacht en dermate succesvol, dat de reservering voor de ontwikkeling van een nieuw systeem (volgens HWH) nu niet aan de orde is. Het systeem is stabiel in productie. Er zijn geen problemen gemeld.

NDFF Nationale Databank Flora en Fauna

Kassiersfunctie en gebruikersoverleg faciliteren (geen functioneel beheer). Het informatiesysteem is stabiel in productie. Binnen HWH is het contractmanagement aan de HWH Contractmanager overgedragen.

B&O DAMO Water systeem

Er is sprake van een financiële overschrijding. Hierover is reeds gerapporteerd aan de OGT en er zijn voorstellen gedaan om de toekomstige budgetten te verhogen, hierover wordt in 2017 besloten.

In 2016 zijn i.c.m. DAMO Keringen 2 releases opgeleverd. De Europese Aanbesteding voor het beheer en onderhoud is voorbereid, deze loopt door in 2017

Risico: De samenhang met de CDL vergt een strakke regie op wijzigingen en releases. Dit wordt in 2017 ingericht.

SAW@:

Na afrekening met Rijkswaterstaat (als beheerder van het gezamenlijke budget voor SAW@) komen de saldo-bedragen allemaal op 0 euro. Dit is te verklaren uit het feit dat HWH voor het samenwerkingstraject SAW@ de kassiersfunctie vervuld namens de deelnemende waterschappen. In 2016 zijn drie waterschappen live gegaan.

Kiezen, Klik en klaar (BC)

Business Case afgerond, project overgedragen naar OmgevingsWet

Digitale Aangifte Bedrijven

Informatiesysteem voor aangifte voor zuiveringsheffing en/of verontreinigingsheffing. Systeem functioneert naar tevredenheid.

BVZ

De bijdrage voor de benchmark over 2015 is gereed.

Z-Info

Binnen beheer en onderhoud van Z-info hebben contractaanpassingen geleid tot het doorschuiven van kosten van 2016 naar 2017. Er is aanvullend een servertransitie (hosting) uitgevoerd en een veiligheidscontrole in het kader van de BIWA. Z-info zal, naast het actueel houden van de functionaliteit, worden uitgebreid met een apart spoor "Doorontwikkeling Z-info".

Project DAMO Transport

In het kader van de business case DAMO Tri is het datamodel voor DAMO Transport verder uitgewerkt. Realisatie van DAMO Transport wordt gecombineerd met het resultaat van de business case DAMO Tri.

B&O DAMO Transport

Niet gestart, wachtend op resultaat project DAMO Transport.

Transport- en Rioleringsinformatiesysteem (BC)

In 2016 is het traject afgerond met het opleveren van een voorstel voor uitvoering van de business case Rioleringsinformatiesysteem (BC).

Rioleringsinformatiesysteem (BC)

In 2016 is de business case gestart, deze wordt in de eerste helft van 2017 opgeleverd.

Opvolging Rioken (BC)

Dient nog te worden gestart. Heeft een relatie met de BC Rioleringsinformatiesysteem.

5.3. Wat heeft het gekost?

	Saldo 1-1-2016	Begrote Baten 2016	Gereel. Baten 2016	Begrote Lasten 2016	Gereel. Lasten 2016	Saldo realisatie 2016	Saldo 31-12-2016
Project DAMO Keringen	48.659	48.659	0	48.659	43.320	-43.320	5.339
Koppelvlak WBI parameters fase 1 en 2	0	20.840	20.840	20.840	11.945	8.895	8.895
B&O DAMO Keringen	20.299	267.954	247.654	267.954	218.551	29.103	49.402
DAMO Metingen K (BC)	0	37.500	37.500	37.500	46.304	-8.804	-8.804
Vangst registratie	0	72.298	72.298	72.298	29.910	42.388	42.388
B&O Dijk Data Service Centrum (DDSC)	-4.830	70.170	75.000	70.170	61.733	13.267	8.437
De Digitale Watertoets	100.000	366.799	266.799	366.799	119.448	147.351	247.351
NDFP	0	317.196	317.196	317.196	318.501	-1.305	-1.305
B&O DAMO Water systeem	42.625	174.200	131.576	174.200	176.979	-45.403	-2.778
Project SAW@	0	0	170.778	0	170.778	0	0
B&O SAW@ personele inzet	0	235.200	248.916	235.200	248.916	0	0
B&O SAW@ bijdrage WS	0	540.734	540.734	540.734	540.734	0	0
Aanvullend project SAW@	0	0	0	0	0	0	0
Kiezen, Klik en klaar (BC)	12.200	29.966	17.766	29.966	29.966	-12.200	0
Digitaal Aangifte bedrijven	0	43.912	43.912	43.912	30.423	13.489	13.489
BVZ	75.000	155.973	80.973	155.973	154.539	-73.566	1.434
Z-info	32.796	1.190.534	1.157.737	1.190.534	945.670	212.067	244.864
Project DAMO Transport	137.672	137.672	0	137.672	11.713	-11.713	125.959

B&O DAMO Transport	21.878	111.812	89.934	111.812	82	89.852	111.730
Transport- en Rioleringsinformatie systeem (BC)	12.314	3.189	-9.125	3.189	3.248	-12.373	-58
Rioleringsinformatie systeem (BC)	0	79.910	79.905	79.910	10.485	69.420	69.420
Opvolging Rioken (BC)	0	25.200	0	25.200	0	0	0
Totaal	498.614	3.929.719	3.590.393	3.929.719	3.173.246	417.147	915.761

6. Programma 4 Uitvoering Diensten

6.1. Wat wilden we bereiken?

Het programma draagt bij aan efficiënte ondersteuning van de waterschappen met door HWH geleverde gemeenschappelijke voorzieningen voor de ondersteunende bedrijfsprocessen. Het programma brengt kennis samen over landelijke ontwikkelingen omtrent de elektronische dienstverlening en databeheer.

- Conform wettelijke verplichtingen verbeteren van toegankelijkheid en transparantie van waterschapsinformatie. En tegelijkertijd de kosten minimaliseren door bij deze diensten optimaal op de bedrijfsprocessen aan te sluiten.
- Gegevenshuishouding: De waterschappen willen met hun gegevenshuishouding op tijd klaar zijn voor nieuwe wettelijke datastromen en andere externe dataverplichtingen. HWH draagt bij aan kennis om deze ambitie waar te maken.
- Licentiemanagement: Faciliteren en managen van gezamenlijke inkoop van ICT licenties ten behoeve van de ondersteuning van meerdere primaire processen van de waterschappen; rendement door gezamenlijke inkoop en licentiemanagement.
- Vergadercentrum: Onderlinge samenwerking tussen waterschappen en aanverwante partijen uit de watersector faciliteren en bevorderen.

6.2. Wat hebben we daarvoor gedaan?

B&O WION

Behaald resultaat in 2016: WION dienstverlening aan de waterschappen is conform de SLA verlopen. Er is een impact analyse opgesteld voor de komst van KLIC-WIN

B&O Gevoorziening

Door de ontwikkeling van de Centrale Distributie Laag (CDL) is in 2016 minder besteed aan doorontwikkeling en het doorvoeren van wenswijzingen in de Gevoorziening. De verwachting is dat een deel van het budget (en dat geldt zeker voor begin 2017) nodig zal zijn voor het ondersteunen van de waterschappen bij het aansluiten op de CDL.

Project eHRM

2016 is een overgangsjaar met een basis bij de koplopers in beheerfase, restpunten implementatie 2015, implementatie/doorontwikkeling plus- en topmodules en de implementatie van volgwaterschappen. Merkbaar is dat alle partijen (waterschappen, HWH en ADP) moeten wennen en in een leertraject zitten. Het systeem en interne processen bij waterschappen lopen nog niet altijd gelijk. De beheerorganisatie HWH zit in een leertraject t.a.v. de juiste rolinvulling en communicatie tussen waterschappen en ADP. ADP is gewezen op het nakomen van afspraken en moet communicatie en verwachttingsmanagement verbeteren.

B&O eHRM

Per 1-1-17 start formeel de beheerfase.

CDL

In 2016 is de Centrale Distributie Laag gerealiseerd. Deze zal in 2017 in gebruik worden genomen.

Project branchelicentie ESRI

Behaald resultaat in 2016: Geen, beëindigd in 2015.

E-formulieren

Vanwege het kleine aantal deelnemers stond 2016 in het teken van het overdragen van het contract tussen HWH en de leverancier naar individuele contracten tussen de individuele overgebleven deelnemers en de leverancier. In december 2016 is de contactoverdracht afgerond. HWH kent daarmee voor 2017 geen (financiële) verplichtingen meer in het kader van dit project. Het resterende positieve projectsaldo kan worden gerestitueerd aan de overgebleven deelnemers.

DROP

Inmiddels nemen alle waterschappen deel aan CVDR/GVOP, en zijn de waterschappen aangemeld voor de migratie van CVDR/GVOP naar DROP. De DROP implementatie vindt plaats op basis van aanmelding, en wordt gepland en uitgevoerd door KOOP.

Het Resterend budget 2016 is € 306.570. Het voorstel is:

- Bij KOOP is het geld om de jaarlijkse bijdrage te betalen in 2016 opgehaald. Hiervan moet begin 2017 de jaarlijkse bijdrage aan KOOP voor 2017 worden betaald. Voorgesteld wordt om vanaf 2017 de bijdragen van de waterschappen op te halen in het jaar waarin KOOP betaald wordt. Dit betekent dat over 2016 een bedrag van € 250.000 wordt teruggeven aan de waterschappen.
- De jaarlijkse bijdrage aan KOOP is voor 2017 ongewijzigd vastgesteld: € 250.000.
- Het feitelijk resterende budget is € 56.570. Voorgesteld wordt om dit mee te nemen naar 2017 mogelijk ter ondersteuning van het migratie project van CVDR/GVOP naar DROP.

NieuwWaterschapsNet

In 2014 is Nieuw Waterschapsnet, het nieuwe gezamenlijke web content management systeem (CMS) voor Waterschappen, in gebruik en beheer genomen. Vanaf 1 januari 2017 is dit CMS nog bij 5 waterschappen en HWH in gebruik.

Resterend budget/saldo eind 2016 is € 99.601. Dit saldo is ontstaat omdat weinig wordt geïnvesteerd in wijzigingen/upgrades van het CMS. Het resterende budget kan worden gebruikt om in 2017 onderzoek te doen naar de vervanging van het CMS. Hierover besluiten de deelnemers begin 2017.

Gegevenshuishouding

In 2016 hebben twee landelijke seminars plaatsgevonden over gegevenshuishouding bij de waterschappen. De eerste seminar ging over kerngegevens en de tweede over gestandaardiseerde datamodellen en de Centrale Distributielaag. Beide seminars werden goed bezocht (rond de 50 deelnemers) en als zeer nuttig ervaren, zo is gebleken uit de enquêtes die achteraf werden gehouden.

B&O Wilma

Naast een actualisatie van Wilma stond deze waterschapsreferentiearchitectuur in het teken van de essentiële vraag of de waterschappen een eigen referentiearchitectuur nodig hebben. Middels drie landelijke bijeenkomsten is deze vraag positief beantwoord waarbij de wens is geuit handig gebruik te maken van wat landelijk is vastgelegd en waar we kunnen lenen van bijvoorbeeld de gemeenten. Hierdoor kan Wilma zich richten op de waterschap specifieke taken. Dit is uitgewerkt in een plan van aanpak waarbij het gebruik van Wilma centraal is komen te staan. In 2017 vindt hierover besluitvorming plaats.

Softwarecatalogus

Na een positief besluit in de OGT om collectief de softwarecatalogus van KING (gemeenten) te gaan gebruiken is een businesscase opgesteld waardoor een aantal uitgangspunten opnieuw ter discussie zijn komen te staan. Helderheid over deze uitgangspunten wordt begin 2017 verwacht

waarna de implementatie van de softwarecatalogus bij de waterschappen kan starten.

Project informatieveiligheid

Behaald resultaat in 2016: gezamenlijke CERT met RWS opgericht. Restpunten uit voorgaande (Unie)-programma grotendeels gerealiseerd.

Omgevingswet

In samenwerking met de Unie van Waterschappen heeft HWH het afgelopen jaar resources geleverd in het kader van de Omgevingswet. Aan de Ondersteunende Unit aan de opdracht gevende kant van Ministerie en koepels is een informatiemanager (0,5 FTE) geleverd. Tevens is in dezelfde Unit op kosten van het Ministerie een architect (0,5 FTE) via Het Waterschapshuis ingezet. In overleg met RWS zijn 2 kwartiermakers (0,5 FTE RWS en 0,5 FTE namens de waterschappen) voor het toekomstige Informatiehuis Water begonnen. De kosten voor het kwartier maken van het Informatiehuis Water in de omgevingswet worden door RWS vergoed. Inmiddels heeft het OGT een Uitvoerend Overleg ingesteld voor de activiteiten van HWH voor de Omgevingswet en in het programma DSO (Digitaal Stelsel Omgevingswet).

Gartner

In 2015 is een raamovereenkomst met Gartner gesloten (Gartner for IT-professionals). Op grond hiervan hebben alle waterschappen, de Unie van Waterschappen en HWH, in 2016 en 2017, toegang tot Gartner documenten en diensten. HWH voert hiervoor het contractmanagement uit. Bij het verwerken van dit contract in de begroting is de BTW niet opgenomen (€ 13.770). Ook ontbreekt een bedrag voor contractmanagement (€ 6000/jaar) welke door HWH wordt uitgevoerd en waarvoor ook overeenstemming is bereikt met de deelnemers. Rekening houdend met deze correcties is sprake van een sluitende begroting in 2016.

Het tekort (€ 19.832) wordt op verzoek van de voorzitter van het Uitvoerend Overleg doorgeschoven naar 2017. Voor 2017 dient een vergelijkbare begrotingswijziging te worden doorgevoerd

Vergadercentrum

Jaarlijks maken ruim 20.000 bezoekers gebruik van het vergadercentrum. Vooral op dinsdag, woensdag en donderdag is het centrum goed bezet. Soms moet er zelfs uitgeweken worden naar Seats2meet of andere zalen in Amersfoort. Eind 2015 is apparatuur binnen het vergadercentrum vernieuwd. Het nieuwe systeem om draadloos te kunnen presenteren vanaf willekeurig welk device bleek in 2016 zo storingsgevoelig te zijn dat dit tot een klacht heeft geleid. Hier is onmiddellijk met gepaste maatregelen op gereageerd.

In 2016 heeft een onderzoek plaatsgevonden, door de Hospitality Group, om te zien hoe we de dienstverlening zowel kunnen verbeteren als efficiënter maken. Hierbij staat de gastvrijheid voorop.

Oracle

In 2016 hebben onderhandelingen met Oracle plaatsgevonden, die tot een jaarlijkse besparing van € 300.000 ex BTW per jaar leiden. Tevens is een pilot uitgevoerd om het werken in de Cloud, bijvoorbeeld Oracle Cloud, te onderzoeken. De eenmalig voor een jaar aangeschafte licenties worden verrekend met de jaarlijkse besparing.

De verwachting is dat in 2017 opnieuw gesprekken over een verdere vermindering van de onderhoudskosten worden gevoerd.

6.3. Wat heeft het gekost?

	Saldo 1-1-2016	Begrote Baten 2016	Gereal. Baten 2016	Begrote Lasten 2016	Gereal. Lasten 2016	Saldo realisatie 2016	Saldo 31-12-2016
B&O WION portaal	0	23.576	23.576	23.576	8.322	15.254	15.254
B&O Geo voorziening	120.000	360.410	240.410	360.410	183.790	56.620	176.620
eHRM Project	-12.299	276.889	468.083	276.889	161.536	306.547	294.249
eHRM B&O	0	140.426	140.426	140.426	164.309	-23.883	-23.883
Project fase A Centrale Distributielaag	44.699	49.512	4.813	49.512	57.850	-53.037	-8.338
Project fase B Centrale Distributielaag	383.491	377.574	-5.917	377.574	292.502	-298.419	85.072
B&O Centrale Distributielaag	-1.104	0	1.104	0	277	827	-277
Project Branchelicentie ESRI	-27.456	559	28.015	559	568	27.447	-10
E-formulieren	11.940	67.354	55.414	67.354	34.808	20.606	32.547
DROP	296.833	577.706	280.874	577.706	271.248	9.626	306.459
Nieuw WaterschapsNet	23.570	310.346	286.776	310.346	210.745	76.031	99.601
Gegevens huishouding	22.743	72.743	50.000	72.743	92.276	-42.276	-19.532
B&O WILMA	305.311	541.787	236.475	541.787	175.794	60.681	365.992
Software catalogus (BC)	0	12.500	12.500	12.500	13.783	-1.283	-1.283
Programma informatieveiligheid	-15.012	423.044	438.056	423.044	295.963	142.093	127.082
Omgevingswet IHW RWS	0	0	33.600	0	26.138	7.462	7.462
Omgevingswet WS	0	167.005	167.005	167.005	28.494	138.511	138.511
Omgevingswet Ondersteunende Unit I&M	0	250.000	68.850	250.000	68.850	0	0
Omgevingswet Ondersteunende Unit WS	0	50.000	50.000	50.000	48.519	1.481	1.481
Gartner Contractmanagement	-9.050	65.568	74.618	65.568	83.998	-9.380	-18.431
Vergader centrum	0	421.706	421.705	421.705	333.761	87.944	87.944
Oracle TECH	0	1.888.823	1.829.503	1.888.823	2.481.654	-652.151	-652.151
Oracle Contract mgnt	46.252	105.819	59.567	105.819	42.045	17.522	63.774
Totaal	1.189.919	6.183.346	4.965.453	6.183.346	5.077.229	-111.775	1.078.144

7. Programma 5 Diensten Data

7.1. Wat wilden we bereiken?

De programma's uit het Programmaplan Diensten Data dragen bij aan de ontwikkeling en het beheer van generieke voorzieningen ten behoeve van de informatievoorziening in de diverse bedrijfsfuncties van de waterschappen en eventuele derden.

- Actueel Hoogtebestand 2014-2019: het gezamenlijk met RWS en provincies vervaardigen van een landsdekkend hoogtebestand voor goed watersysteem- en waterkeringen-beheer.
- Beeldmateriaal 2016-2018: het jaarlijks beschikbaar stellen van landelijke set luchtfoto's in een hoge en een lage resolutie ten behoeve van de primaire processen van de deelnemende overheden.

7.2. Wat hebben we daarvoor gedaan?

In 2016 hebben we binnen de programma's de volgende activiteiten ontplooit:

- Binnen het project AHN zijn de waterschappen Hollands Noorderkwartier, Drents Overijsselse Delta en Zuiderzeeland ingewonnen. Daarnaast zijn rond de kust een aantal hoog-dynamische gebieden ingewonnen (Ooster- en Westerschelde, Kust en een deel van de wadden)
- Binnen het programma beeldmateriaal zijn er twee landelijke sets luchtfoto's in een hoge (10 centimeter) en een lage resolutie (25 centimeter) gemaakt.

7.3. Wat heeft het gekost?

	Saldo 1-1-2016	Begrote Baten 2016	Gereal. Baten 2016	Begrote Lasten 2016	Gereal. Lasten 2016	Saldo realisatie 2016	Saldo 31-12-2016
AHN Kaartverkoop	0	0	0	0	229	-229	-229
Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN)	109.155	1.465.921	1.356.766	1.465.921	774.221	582.545	691.700
Beeld Materiaal (BM2)	614.951	614.951	-170.004	614.951	-37.276	-132.728	482.223
Beeld Materiaal (BM3)	0	2.533.432	2.800.533	2.533.432	2.769.782	30.751	30.751
Totaal	724.106	4.614.304	3.987.295	4.614.304	3.506.955	480.340	1.204.445

8. Programma 6 Informatiehuis Water

8.1. Wat wilden we bereiken?

De activiteiten in het kader van het Programmaplan Informatiehuis Water dragen bij aan de volgende missie van het Informatiehuis Water:

Het Informatiehuis Water heeft als missie waterinformatie efficiënt en effectief te laten stromen tussen waterbeheerders en deze beschikbaar te stellen aan derden.

Het IHW is een samenwerkingsverband van Rijk, provincies en waterschappen. Samen met de waterbeheerders wordt gekomen tot uniforme, toegankelijke én bruikbare informatie over water. IHW vormt de digitale schakel tussen waterbeheerders, stimuleert de onderlinge samenwerking & interactie en ontlast de waterbeheerder bij de structurele informatiebehoeftes van buitenaf. In 2022 stroomt de informatie als water in de Rijn.

1. Doelmatig waterbeheer: besparing in tijd en geld
2. Bevorderen samenwerking van waterbeheerders: efficiënte & effectieve informatie-uitwisseling door gebruik Aquo-standaard
3. IHW verbetert zich continu in het voordeel van de waterbeheerders
4. Duurzame informatievoorziening middels een gezamenlijk vastgestelde doelarchitectuur
5. IHW vervult een makelaarsfunctie tussen vraag en aanbod van waterinformatie
6. Waterbeheerders worden bij hun wettelijke rapportageverplichtingen door IHW ondersteund met goed functionerende systemen en informatieprocessen.

8.2. Wat hebben we daarvoor gedaan?

Basistaken IHW

De basistaken van het IHW worden uitgevoerd in opdracht van en gefinancierd door de waterschappen, de provincies en met ministerie van I&M/Rijkswaterstaat. In 2016 moesten alle zeilen bijgezet worden om de afgesproken productie te realiseren. Dit werd veroorzaakt door grote personele wisselingen, een groot capaciteitstekort, onverwachte uitgaven voor migratie van informatiesystemen en veranderende eisen vanuit Brussel voor de EU-rapportage. Na een bijsturing in het voorjaar van 2016, kon de bijgestelde productie uiteindelijk gerealiseerd worden. Het IHW kent een eigen governance en legt zelf uitgebreid verantwoording af in een eigen jaarverslag. Hieronder gaan we met name in op de faciliterende rol van HWH voor dit samenwerkingsverband van de waterschappen, provincies en Rijkswaterstaat

Capaciteit basistaken IHW

Organisatie	aantal fte plan	aantal fte realisatie
Rijkswaterstaat	6	5,3
Waterschappen (via HWH)	7	3,7
Provincies	1	0,4
Inhuur (via HWH)		3,8
Totaal	14	13,3

Het IHW-team kampte gedurende het hele jaar met capaciteitsproblemen omdat de detachering vanuit de deelnemende partijen maar 2/3 van de toegezegde inzet was. Daarnaast was er een groot verloop in het team. Het HWH heeft samen met het IHW team extra moeten inhuren (3,8) fte, waarmee het team op 95% van de geplande sterkte kwam. Dit bracht wel meerkosten met zich mee, waardoor er minder budget overbleef voor de inkoop van producten.

Doordat het team begin 2016 niet op sterkte was, is besloten de update van de aquo-standaard terug te brengen van halfjaarlijks naar jaarlijks. Deze update vond plaats in december 2016. Wijzigingen op het gebied van metingen zijn ook in 2016 weer afgestemd met de bodemsector en vastgesteld in het Centraal College van Deskundigen Datastandaarden.

In 2016 moest HWH voor IHW de hosting van informatiesystemen opnieuw aanbesteden. Dit vroeg extra capaciteit en deskundigheid, die HWH van de markt heeft ingehuurd. Deze kosten waren begin 2016 nog niet voorzien. Doordat het nieuwe hostingcontract financieel voordeliger is en er ook verbeteringen in de systemen zijn doorgevoerd, zullen deze meerkosten op termijn terugverdiend worden. Het oorspronkelijke budget dat bestemd was voor de doorontwikkeling van Aquo-tools is hiervoor benut. Deze doorontwikkeling is hierdoor komen te vervallen.

Op 22 december heeft Nederland de vier stroomgebiedsbeheerplannen vastgesteld. Door veranderende eisen en problemen rond applicatiebeheer van het Waterkwaliteitsportaal lukt het niet om tijdig de gegevens digitaal aan de EU te leveren. Door extra inzet van de markt en Rijkswaterstaat is het uiteindelijk wel gelukt de data digitaal te leveren. Naast dataleveringen aan de EU verzorgt het IHW ook dataleveringen aan het PBL, CML, riviercommissies en anderen. Een belangrijk gerealiseerd informatieproduct in 2016 was de uitbreiding van Aquo-kit-met biologie. Hiermee kunnen de waterbeheerders worden ondersteund voor volledige KRW-toestandsbeoordeling, inclusief biologie. Het contractmanagement van het applicatiebeheer ligt bij Rijkswaterstaat.

Bijkomende projecten

IHW voert ook projecten uit voor derden, waarbij de rol van het HWH zich beperkt tot de kassiersfunctie en eventueel contract- en capaciteitsmanagement.

In 2016 is het beheer, onderhoud en doorontwikkeling het KRM-portaal voor de Kaderrichtlijn Marien, in opdracht van het Informatiehuis Marien, gecontinueerd. De opdracht is meerjarig, waardoor een deel van het budget pas in 2017 benut wordt.

In 2016 is gestart met de bouw van het waterveiligheidsportaal (WVP) in opdracht van en volledig gefinancierd door het HWBP. Eind 2016 werd het 1^e increment volgens plan opgeleverd, waarmee de waterbeheerder, ILT en HWBP in hun werkprocessen rond beoordelen en versterken ondersteund worden. Ook dit project is meerjarig en een deel van het budget is bedoeld voor de verdere ontwikkeling (increment 2). Voor het bouwen van het WVP is een apart IHW-WVP team geformeerd (inleen vanuit de waterschappen (1,5 fte), RWS (0,3 fte) en markt 3,0 fte). De bouw zelf vindt plaats volgens de Agile/Scrum methode met een gecontracteerde marktpartij. Tenslotte heeft IHW in opdracht van en gefinancierd door RWS het plan van aanpak voor het ROR maatregelenportaal opgeleverd. Hiervoor is een marktpartij gecontracteerd.

8.3. Wat heeft het gekost?

	Saldo 1-1-2016	Begrote Baten 2016	Gereel. Baten 2016	Begrote Lasten 2016	Gereel. Lasten 2016	Saldo realisatie 2016	Saldo 31-12-2016
KRM portaal in WKP	0	144.781	112.749	144.781	35.640	77.109	77.109
Digigids	0	25.354	25.354	25.354	15.145	10.209	10.209
Biologie	0	13.586	13.586	13.586	9.856	3.730	3.730
Doorontwik-keling Aquo-standaard (oa Pre Aquo IM Metingen)	0	38.332	38.332	38.332	23.442	14.890	14.890
PvA Richtlijn Overstromingsrisico's	0	30.041	30.086	30.041	26.028	4.058	4.058
B&O Aquo-standaard	0	122.713	122.713	122.713	114.573	8.140	8.140
Projecten tools Aquo/standaard	0	29.493	29.493	29.493	5.248	24.245	24.245
B&O tools Aquo-standaard	0	28.540	28.541	28.540	21.953	6.588	6.588
Kaderstellende dienst	0	9.654	9.654	9.654	7.233	2.421	2.421
B&O Aquo-kit	0	97.757	97.757	97.757	108.686	-10.929	-10.929
Regie op informatie-stromen	0	106.551	106.552	106.551	114.151	-7.599	-7.599
B&O Water-kwaliteits-portaal	0	499.710	499.710	499.710	531.141	-31.431	-31.431
Verkenner / Vraag-articulatie	0	28.505	28.505	28.505	22.630	5.875	5.875
Technisch applicatiebeheer	0	90.000	90.000	90.000	147.683	-57.683	-57.683
Programma-bureau / Servicedesk	0	241.079	241.078	241.079	137.112	103.966	103.966
Facilitering IHW door HWH	0	281.801	281.800	281.801	281.801	-1	-1
Realisatie fase Waterveilig	11.827	1.730.351	1.577.274	1.730.351	1.058.455	518.819	530.646
Totaal	11.827	3.518.248	3.333.184	3.518.248	2.660.777	672.407	684.234

9. Paragrafen

9.1. Paragraaf: Ontwikkelingen sinds het vorige begrotingsjaar

HWH 2.0

In het achterliggende jaar is veel tijd en energie gestoken in de afronding van de flexibilisering van HWH 2.0. De waterschappen verwachten van Het Waterschapshuis dat het zo compact mogelijk, dienstbaar, vaardig en effectief is. Voor veel projecten is een Dienstverleningsovereenkomst opgesteld en een Uitvoerend Overleg ingesteld. Voor de verbetering van de aansturing van programma's en projecten wordt nu IPM gehanteerd.

Om de kwaliteit van de ondersteunende processen te verbeteren is toenadering gezocht met de waterschappen. De voorbereidingen om de Kantoorautomatisering op basis van een SLA door een waterschap te laten uitvoeren zijn in een vergevorderd stadium. Maar ook voor DIV, de financiële systemen en communicatie wordt naar de waterschappen gekeken.

9.2. Paragraaf: Incidentele baten en lasten

Deze paragraaf bevat een overzicht van de baten en lasten die als eenmalig ten opzichte van voorgaande en komende begrotingsjaren moeten worden beschouwd.

In de jaarrekening is een post incidentele baten en lasten opgenomen van € -449.

9.3. Paragraaf: Onttrekkingen aan overige bestemmingsreserves en voorzieningen

In 2016 is een voorziening gevormd van € 30.000. Dit betreft een voorziening voor nog te verwachten kosten in het kader van HWH 2.0.

De mutaties in de reserves in 2016 kunnen (inclusief het voorstel resultaatbestemming) als volgt worden gespecificeerd.

Resultaat	-620.836
Reeds bestemd: business case	-
Reeds bestemd: Kantoormeubilair	-
Reeds bestemd: Prof. Vergadercentrum	-
Reeds bestemd: HWH2.0	-
Reeds bestemd: Afrekening waterschappen via algemene reserve	
Resultaat na mutatie reserves	-620.836
Resultaatbestemming: Algemene reserve	-
Resultaatbestemming: Business case	143.985
Resultaatbestemming: Kantoormeubilair	-10.800
Resultaatbestemming: HWH2.0	-721.148
Resultaatbestemming: Afrekening waterschappen via algemene reserve	-32.873
Resultaat na resultaatbestemming	0

9.4. Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

9.4.1. Algemeen

Het Waterschapshuis wil op gestructureerde wijze risico's beheersen. Om die reden is het van belang om inzicht te hebben in de risico's zodat passende beheermaatregelen getroffen kunnen worden. Conform artikel 4.19 van Het Waterschapsbesluit bevat de paragraaf betreffende het weerstandsvermogen ten minste:

- a. een inventarisatie van de weerstandscapaciteit, met daarbij een beschouwing over de stand aan het begin, de mutaties en de stand aan het eind van het begrotingsjaar van de algemene reserves en de voorzieningen;
- b. een inventarisatie van de risico's;
- c. het beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's.

9.4.2. Inventarisatie van de risico's

Met de inwerkingtreding van de nieuwe Gemeenschappelijke Regeling per maart 2015 worden programma/project specifieke risico's door de deelnemers aan het betreffende programma/project gedragen. Dit betreft de zogenaamde "loden deur". Dit belangrijke principe is verankerd in de Gemeenschappelijke regeling (artikel 4, 5, 36) en verder uitgewerkt in het Dienstverleningshandvest (vrijwaringsbepaling) en de Dienstverleningsovereenkomsten. Aangezien de programma/projectrisico's bij de deelnemers liggen, worden de risico's niet meer opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Wel wordt in de bestuursrapportage (per 1 mei, 1 september en 31 december) inzicht gegeven in de risico's per project.

Naast projectspecifieke risico's zijn er ook programma overstijgende risico's die het geheel van Het Waterschapshuis betreffen. In onderstaande tabel zijn deze risico's opgenomen. Gelet op het algemene karakter van deze risico's is een financiële vertaling niet mogelijk.

Nr		Risico	Beheersmaatregel
1	Risico uittreding	Het risico dat waterschappen uittreden uit (onderdelen van) programma's. Uittreding van waterschappen kan lopende activiteiten in gevaar brengen en kan tot kostenstijging voor andere waterschappen leiden.	Procedure uittreding opgenomen in Gemeenschappelijke Regeling en Dienstverleningshandvest. M.b.t. programma's worden waterschappen contractueel verbonden middels een Dienstverleningsovereenkomst.
2	Financiële positie Waterschappen	Bezuinigingen en financiële positie bij waterschappen. Het Waterschapshuis wordt gefinancierd door de deelnemende waterschappen. Bij verdergaande noodzaak tot bezuinigingen en bij een verslechterende financiële positie van waterschappen zal dat invloed kunnen hebben op de financiële huishouding van Het Waterschapshuis.	Door de doorgevoerde flexibilisering van HWH 2.0, kan HWH eenvoudig krimpen en groeien. Voor de instandhouding is echter een zekere minimale bezetting noodzakelijk.

Nr		Risico	Beheersmaatregel
3	Projectcapaciteit	De invulling van projectcapaciteit met deskundige en professionele medewerkers. Het niet kunnen aantrekken dan wel inhuren van deskundig personeel leidt tot kwaliteitsverlies bij de uitvoering van projecten.	Binnen HWH 2.0 veel aandacht voor competenties en in beeld brengen van beschikbare capaciteit binnen waterschappen. In dienstverleningshandvest en model dienstverleningsovereenkomst verplichting vanuit Waterschap opgenomen om projectcapaciteit beschikbaar te hebben. Aanvullend hierop heeft HWH een eigen capaciteitsmanagement bureau opgezet.
4	Urenverantwoording	Medewerkers vanuit de vaste kern en de flexibele schil schrijven uren op producten/projecten. Als urenrealisatie beneden de norm is of uren blijken niet declarabel te zijn betekent dit een financieel risico voor Het Waterschapshuis.	Bewaking via maandrapportage en bestuursrapportage. Veel aandacht voor wekelijkse indiening en autorisatie van urenstaten.
5	Mobiliteitsuren	Soms zal voor een medewerker gelden dat er structureel geen match is tussen het cv van deze medewerker en het profiel behorende bij de in de projecten uit te voeren activiteiten.	Op vrijwillige basis zijn bijna alle projectmedewerkers overgegaan naar waterschappen of andere organisaties. Hierdoor wordt nu altijd een "perfect" match gezocht. Wanneer die toch niet aanwezig blijkt te zijn wordt het contract ontbonden.

9.4.3. Inventarisatie van de weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit structurele weerstandscapaciteit en incidentele weerstandscapaciteit.

Structurele weerstandscapaciteit

De structurele weerstandscapaciteit bestaat in de begroting van Het Waterschapshuis uitsluitend uit de post onvoorzien. In de Gemeenschappelijke regeling (artikel 37 lid 2) is opgenomen dat de begroting een bedrag voor onvoorziene uitgaven bevat. In de begroting 2016 is een bedrag van € 50.000 opgenomen voor onvoorzien.

Incidentele weerstandscapaciteit

Er is geen incidentele weerstandscapaciteit aanwezig bij HWH.

Uiteindelijk zullen de waterschappen op grond van artikel 41 van de Gemeenschappelijke regeling er steeds voor zorg dragen dat Het Waterschapshuis te allen tijde over voldoende middelen beschikt om aan al zijn verplichtingen jegens derden te kunnen voldoen. De waterschappen zijn daarmee risico drager voor eventuele risico's en tekorten die ontstaan bij HWH.

9.5. Financiering

Deze paragraaf geeft inzicht in de beleidsvoornemens ten aanzien van het risicobeheer van de financieringsportefeuille.

Treasury statuut

Op 17 december 2012 heeft het Algemeen bestuur van de Gr HWH het treasurystatuut vastgesteld. Hierin is het beleid rondom treasury opgenomen. Met de introductie van schatkistbankieren zijn andere uitzettingen niet meer van toepassing.

Algemene ontwikkelingen inzake de treasury functie en vermogensbehoefte

Het Waterschapshuis wordt gefinancierd door de waterschappen. Op dit moment is er geen kredietfaciliteit bij de NWB. De geldstromen die HWH aan leveranciers betaald worden zo goed mogelijk afgestemd op de geldstromen die HWH van waterschappen ontvangt. In de achterliggende jaren is het beeld dat op basis van deze uitgangspunten HWH voldoende liquiditeiten heeft om aan de verplichtingen te kunnen voldoen.

Renterisiconorm en kasgeldlimiet

Renterisiconorm is een bedrag ter grootte van een percentage van het begrotingstotaal van het openbare lichaam bij aanvang van het jaar. In de uitvoeringsregeling Financiering Decentrale Overheden is dit percentage voor gemeenschappelijke regelingen vastgesteld op 20% van het primaire begrotingstotaal van circa € 13,8 miljoen is € 2,76 miljoen.

Kasgeldlimiet is een bedrag ter grootte van een percentage van het begrotingstotaal van het openbare lichaam bij aanvang van het jaar. In de uitvoeringsregeling Financiering Decentrale Overheden is dit percentage voor gemeenschappelijke regelingen vastgesteld op 8,2% van het primaire begrotingstotaal van circa € 13,8 miljoen is € 1,13 miljoen.

In 2016 is het banksaldo het gehele jaar positief geweest en er is geen sprake van kasgeldleningen of andere faciliteiten. Derhalve geen overschrijdingen van de renterisiconorm en kasgeldlimiet. Het positieve saldo is ondergebracht bij de schatkist.

Risicobeleid

Het risicobeleid is in het treasurystatuut vastgelegd: risicomijdend.

Op dit moment heeft HWH geen derivaten of andere complexe financiële producten en is er uitsluitend een bankrekening bij de NWB en de Rabobank.

Treasury organisatie

De treasury organisatie is opgezet worden conform de uitgangspunten die in het treasurystatuut zijn vastgelegd.

9.6. Verbonden partijen

Deze paragraaf geeft inzicht in:

- De visie op verbonden partijen in relatie tot de realisatie van doelstellingen die zijn opgenomen in de begroting;
- De Beleidsvoornemens omtrent Verbonden Partijen.

Verbonden partijen zijn rechtspersonen waarmee Het Waterschapshuis een bestuurlijke en financiële band heeft. Onder bestuurlijk belang wordt verstaan zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur, hetzij uit hoofde van het stemrecht. Er is sprake van een financieel belang wanneer Het Waterschapshuis middelen ter beschikking heeft gesteld en het risico die kwijt te raken bij faillissement. Hiervan is ook sprake als financiële problemen bij verbonden partijen verhaald kunnen worden op Het Waterschapshuis.

Het Waterschapshuis kent in 2016 geen verbonden partijen zoals bedoeld in het Waterschapsbesluit en het BBVW.

9.7. Bedrijfsvoering

De paragraaf bedrijfsvoering geeft inzicht in de stand van zaken en de beleidsvoornemens ten aanzien van de bedrijfsvoering.

Financiën

- De jaarrekening 2015 is op 8 juli 2016 voorzien van een goedkeurende verklaring.
- De herziene begroting 2016 en de Begroting 2017 zijn tijdig voor een zienswijze procedure aangeboden aan de waterschappen en op 8 juli 2016 door het AB vastgesteld.
- Voorbereiding Werkkostenregeling (WKR) wordt uitgevoerd.
- Voorbereiding Vennootschapsbelasting (VPB) wordt uitgevoerd.
- In het proces om tot definitieve afspraken inzake BTW en VPB te komen met de belastinginspecteur zijn belangrijke stappen gezet maar helaas nog niet afgerond.
- Het contract met de accountancy dienst is opnieuw aanbesteed en gegund aan Flynth.

ICT

- Een aantal telefonie abonnementen zijn (voordeliger) vernieuwd.
- De BIWA scan is uitgevoerd. Het oplossen van de bevindingen is projectmatig opgepakt. Dit project is in 2016 gestart in samenwerking met de waterschappen Vallei en Veluwe en De Stichtse Rijnlanden. Tevens is de rol van CISO (Chief Information Security Officer) belegd (ingeleend van De Stichtse Rijnlanden)
- Er is een nieuw intranet ontwikkeld: "Het Waterplein". Dit zal op termijn ook de functionaliteit van het extranet overnemen.
- De severhosting contracten voor Z-info en IHW zijn opnieuw aanbesteed en gemigreerd naar het datacenter van Previder.
- Voorbereidingen zijn getroffen om de kantoorautomatisering uit te besteden aan een waterschap.

Communicatie

- In 2016 is geen ruimte geweest (financieel, organisatorisch) voor de uitvoering van het communicatieplan. Bij een zo snel wisselende bezetting van een organisatie is een goede communicatie essentieel. Tevens bereiken de successen, belangrijk voor het imago van HWH, op deze wijze niet de waterschappen.
- Er is een begin gemaakt met het organiseren van speciale informatiesessies voor de waterschappen. Vanuit Kennis en verbinden worden de samen met de waterschappen gekozen onderwerpen verder uitgediept.

Inkoop

- In het kader van het Europese programma EAFIP (European Assistance for Innovation Procurement) is (gesubsidieerd) een controle doorgevoerd op de kwaliteit van onze Business Cases en het aanbestedingstraject dat daarop volgt.
- Een spendanalyse over 2016 is uitgezet
- De aanbesteding voor CDL is succesvol verlopen.

Organisatie

- In 2016 is hard gewerkt aan de verdere ombouw van HWH naar HWH 2.0. Op basis van vrijwilligheid is een flexibiliseringsprogramma samen met de waterschappen uitgevoerd.

Dit programma loopt ook het 1^e kwartaal van 2017 nog door. Het eindresultaat moet worden dat HWH geen eigen/vast personeel meer heeft in de categorie flexibele schil. Aan

het einde van het 1^e kwartaal van 2017 zal 90% van de beoogde flexibele schil ook flexibel zijn. Pas na 2021 kan de 100% worden gerealiseerd.

- Omdat inkoop een kernactiviteit voor HWH 2.0 is, is een plan, samen met de Maastricht School of Management, ontwikkeld om hier in 2017 een verbeterslag te maken.

DIV

- In 2016 is het archief opgeschoond. Door ziekte zijn er geen verdere acties opgepakt.
- Zo ook is de migratie van Decos naar haar opvolger Join nog niet in gang gezet.

FTE en Ziekteverzuim

Het aantal medewerkers bij HWH bedroeg op 31 december 2016 84. Voor 28 medewerkers draagt HWH onder andere het risico voor ziekteverzuim. Dit betreft de payroll medewerkers en de ingehuurd en ingeleende medewerkers waarvoor de vergoeding is gebaseerd op een vaste loonsom per periode. Omgerekend in FTE's is dat 23,2 FTE. Ten opzichte van 2015 is een verdere daling van het aantal payroll medewerkers zichtbaar. Daarnaast worden steeds meer externe medewerkers bij HWH gedetacheerd, waarvoor HWH een tarief per uur betaalt in plaats van een vaste loonsom. Op deze manier draagt HWH ook minder risico voor ziekteverzuim.

In FTE ziet de capaciteit op 31 december 2016 er als volgt uit:

	Vaste bezetting	Inleen van waterschappen	Inhuur van de markt	Totaal 31-12-2016
Instandhouding	7,9	0,6	3,1	11,6
Flexibele schil	5,0	15,3	29,6	49,9
Mobiliteit (boventallig/niet geplaatst)	2,0	0	0	2,0
Uitleen naar waterschappen en derden	0,9	0	0	0,9
Totaal	15,8	15,9	32,7	64,4

HWH hanteert een norm voor het ziekteverzuim van 4%. Het ziekteverzuim percentage in 2016 bedroeg 7,0%. Exclusief zwangerschapsverlof bedraagt het ziekteverzuim 6,1%.

9.8. EMU Saldo

In de paragraaf betreffende het EMU-saldo wordt het EMU-saldo gespecificeerd overeenkomstig de bij ministeriële regeling gestelde regels. In bijlage 12.5 is het EMU saldo berekend op € -526.000.

10. Jaarrekening 2016

10.1. Exploitatierekening 2016 naar programma's

Het totaal van de programma's in 2016 laat het volgende financiële resultaat zien.

Programma	Baten begr.2016 voor wijz.	Lasten begr.2016 voor wijz.	Saldo begr.2016 voor wijz.	Baten begr.2016 na wijz.	Lasten begr.2016 na wijz.	Saldo begr.2016 na wijz.	Baten real. 2016	Lasten real. 2016	Saldo real. 2016
Programma 1 Instandhouding	1.952.079	1.952.079	0	2.011.185	2.011.185	0	2.175.659	3.294.335	-1.118.676
Programma 2 Nog beschikbare capaciteit	723.281	723.281	0	568.979	568.979	0	568.979	463.921	105.058
Programma 3. Programma Bedrijfsfuncties	2.944.994	2.944.994	0	3.929.719	3.929.719	0	3.590.393	3.173.246	417.147
Programma 4. Uitvoering Diensten	4.847.486	4.847.486	0	6.183.346	6.183.346	0	4.965.453	5.077.229	-111.775
Programma 5. Projecten Data	3.890.198	3.890.198	0	4.614.304	4.614.304	0	3.987.295	3.506.955	480.340
Programma 6. Projecten IHW	3.359.921	3.359.921	0	3.518.248	3.518.248	0	3.333.184	2.660.777	672.407
Totaal Programma's	17.717.961	17.717.961	0	20.825.782	20.825.782	0	18.620.963	18.176.462	444.501
Niet aan programma's toegerekende B&L									
Resultaat kostenplaatsen							8.261.789	7.868.558	393.231
Incidentele baten en lasten									-449
Mutatie saldo projectrekening									-190.657
Mutatie afrekening waterschappen									-1.267.461
Resultaat voor mutatie reserves							26.882.752	26.045.020	-620.836
Mutatie reserves									587.963
Resultaat na mutatie reserves									-32.873

10.2. Exploitatierkening naar kosten – en opbrengstensoorten

Exploitatie	Realisatie 2016	Omgebouwde 1e herziene begroting 2016	Realisatie 2015
Baten			
Bijdrage waterschappen	12.745.589	12.979.935	12.072.232
Overige opbrengsten	4.743.983	4.738.026	2.470.969
Incidentele baten en lasten	-449	-	20.922
Wijziging in onderhanden projecten	-	-	-
Subtotaal	17.489.124	17.717.961	14.564.123
Lasten			
Kapitaallasten	98.064	147.595	132.117
Personeelskosten	7.375.325	6.269.640	5.117.962
Duurzame gebruiksgoederen	78.645	61.000	56.806
Gebruiks- en verbruiksgoederen	96.600	190.383	72.210
Huren en rechten	409.109	289.634	338.300
Belasting en verzekering	14.056	4.800	7.641
Overige diensten door derden	10.035.452	10.754.909	8.657.350
Subtotaal	18.107.250	17.717.961	14.382.386
Bedrijfsresultaat	-618.127	0	181.738
Financiële baten en lasten	-2.709	0	183
	-620.836		
Bijzondere baten		0	
Bijzondere lasten		0	0
Subtotaal	0	0	0
Resultaat	-620.836	0	181.920
Reeds bestemd: business case	-		404.733
Reeds bestemd: Kantoormeubilair	-		-10.800
Reeds bestemd: Prof. Vergadercentrum	-		-17.424
Reeds bestemd: HWH2.0	-		-
Reeds bestemd: Afrekening waterschappen via algemene reserve			-
Resultaat na mutatie reserves	-620.836		-194.589
Resultaatbestemming: Algemene reserve	-		0
Resultaatbestemming: Business case	143.985		0
Resultaatbestemming: Kantoormeubilair	-10.800		0
Resultaatbestemming: HWH2.0	-721.148		-180.162
Resultaatbestemming: Afrekening waterschappen via algemene reserve	-32.873		-14.427
Resultaat na resultaatbestemming	0	0	0

Toelichting exploitatierekening**Personeelskosten**

	Realisatie	Primaire begroting	Realisatie
Personeelskosten	2016	2016	2015
Lonen en salarissen	1.946.393	2.043.792	1.950.788
Sociale lasten	155.489		197.277
Pensioenlasten	173.121		265.735
Personeel van derden	4.932.984	4.150.848	2.529.417
Studiekosten	35.041	75.000	97.835
Overige personeelskosten	132.297	0	76.909
Totaal	7.375.325	6.269.640	5.117.962

De stijging van de personeelskosten ten opzichte van de realisatie en de begroting wordt onder andere veroorzaakt door een toename van het aantal productieve uren in 2016. Voor een toelichting op het aantal FTE wordt verwezen naar paragraaf 9.7 Bedrijfsvoering.

Overige diensten door derden

Dit betreft met name de 'out of pocket' kosten op de diverse producten. Zoals in de toelichtingen op de programma's is opgenomen vertonen veel producten een financieel positief resultaat. De gemaakte kosten voor programma's worden gedekt door (aanvullende) opbrengsten.

10.3. Balans en toelichting op de balans

Balans per 31 december 2016

Activa

Na voorstel resultaatbestemming	31-12-2016	31-12-2015
<i>Materiele Vaste activa</i>	€	€
Materiële vaste activa met economisch nut	262.220	327.023
Totaal vaste activa	262.220	327.023
<i>Vlottende activa</i>		
Voorraden - onderhanden werk	-	-
<i>Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar</i>		
Vorderingen op openbare lichamen	1.626.989	1.091.328
Overige vorderingen	0	0
Saldo schatkistbankieren	4.912.249	4.567.209
Totaal uitzettingen korter dan 1 jaar	6.539.238	5.658.537
<i>Overlopende activa</i>		
Overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen	2.740.028	2.712.608
<i>Liquide middelen</i>		
Kassaldi	136	75
Bank- en giroaldi	84.502	13.287
Totaal liquide middelen	84.638	13.362
Totaal vlottende activa	9.363.904	8.384.507
Totaal activa	9.626.124	8.711.530

Passiva

<i>Na voorstel resultaatbestemming</i>	31-12-2016	31-12-2015
<i>Eigen vermogen</i>	€	€
Algemene reserve	-14.427	-
Bestemmingsreserves	37.255	1.467.906
Resultaat na bestemming	-32.873	-194.589
Totaal eigen vermogen	-10.045	1.273.317
<i>Voorzieningen</i>		
Overige voorzieningen	30.000	-
<i>Vaste schulden met een looptijd van 1 jaar of langer</i>		
Overige langlopende schulden	346.868	-
Totaal vaste passiva	366.823	1.273.317
<i>Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar</i>		
Overige schulden (crediteuren)	1.307.917	724.892
<i>Overlopende passiva</i>		
Afrekening Waterschappen e.o.	2.065.561	891.069
Saldo projectrekeningen	2.615.350	2.424.463
Overige passiva	3.270.474	3.397.789
Totaal overlopende passiva	7.951.384	6.713.321
Totaal vlottende passiva	9.259.301	7.438.213
Totaal passiva	9.626.124	8.711.530

Waarderingsgrondslagen

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met het waterschapsbesluit en de regeling Beleidsvoorbereiding en verantwoording waterschappen.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd op verkrijgingprijs verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingen worden gebaseerd op de geschatte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingprijs, rekening houdend met een eventuele residuwaarde. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikname. Voor investeringen in het vergadercentrum is rekening gehouden met de einddatum van het huurcontract per 2019.

Vlottende activa

De vlottende activa zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde. Indien noodzakelijk wordt een voorziening voor oninbaarheid gevormd. De vlottende activa zijn direct opeisbaar en de financiële risico's zijn laag.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn gewaardeerd op nominale waarde en staan ter vrije beschikking.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de reserves en het saldo van de rekening baten en lasten. De reserves zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Voorzieningen

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen, tenzij anders vermeld.

Pensioenregelingen

De medewerkers van HWH zijn aangesloten bij het pensioenfonds APB. De belangrijkste kenmerken van de pensioenregeling zijn:

- Toepassing van middelloon regeling;
- Het bestuur van ABP beoordeelt per jaar of indexatie mogelijk is;
- De actuele dekkingsgraad van ABP was op 31 december 2016 96,6%.

Op de Nederlandse pensioenregelingen zijn de bepalingen van de Nederlandse Pensioenwet van toepassing en worden op verplichte, contractuele of vrijwillige basis premies aan ABP betaald door HWH. De premies worden verantwoord als personeelskosten zodra deze verschuldigd zijn. Vooruitbetaalde premies worden opgenomen als overlopende activa indien dit tot een terugstorting

leidt of een vermindering van toekomstige betalingen. Nog niet betaalde premies worden als verplichting op de balans opgenomen.

Vaste schulden met een looptijd van 1 jaar of langer

De schulden op lange termijn zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Vlottende passiva

De schulden met een looptijd van korter dan 1 jaar zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Opbrengsten en kosten verantwoording

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten wordt slecht genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Deels worden de kosten doorbelast aan de waterschappen op basis van de ook door de Unie van waterschappen gehanteerde 45/55 regel. Hierbij wordt 45% van de kosten gelijkelijk over de waterschappen omgeslagen en 55% verdeeld naar rato van de belastingopbrengsten van de waterschappen. Verder worden de verdeelsleutel naar oppervlakte, de evenredige kostenverdeelsleutel en een verdeelsleutel op vervuilingseenheden gehanteerd.

Opbrengsten van diensten wordt opgenomen naar rato van de mate waarin de diensten zijn verricht. De kostprijs van deze diensten wordt aan dezelfde periode toegerekend.

De kosten worden bepaald op historische basis en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Toelichting Balans

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa	Boekwaarde 31-12-2015	Aanschaf waarde 1-1- 2016	Investering/ desinvestering	Cum. Afschrijving t/m 2015	Afschrijving 2016	Duurzame waarde verminderingen	Boekwaarde 31-12-2016
Gebouwen / verbouw / inrichting	162.406	557.632	0	-395.227	39.151	0	123.255
Gebouwen / inventaris	141.381	265.197	996	-123.816	41.519	0	100.857
Machines, apparaten en installaties / hardware	23.236	166.341	32.266	-143.105	17.394	0	38.108
Totaal	327.023	989.171	33.261	-662.148	98.064	0	262.220

Dit betreft de geactiveerde kosten van verbouwing en inrichting van het kantoor in Amersfoort, kantoorinventaris en hardware. Het kantoor is per 1 januari 2010 voor een periode van tien jaar gehuurd. De kosten van verbouwing en inrichting van het kantoor worden eveneens in tien jaar afgeschreven. Kosten van IHW verbouwing en inrichting worden in 5 jaar afgeschreven. Kantoorinventaris wordt in 5 jaar afgeschreven, hardware in 3 jaar. De investeringen in 2016 betreffen hoofdzakelijk ICT middelen.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	31-12-2016	31-12-2015
Vorderingen op openbare lichamen	1.626.989	1.091.328
Overige vorderingen	0	0
Voorziening dubieuze debiteuren	0	0
NWB schatkist	4.912.249	4.567.209
Totaal	6.539.238	5.658.537

De vorderingen op openbare lichamen zijn gestegen ten opzichte van 2015. Gelet op de ouderdomsanalyse is er geen reden om een voorziening voor dubieuze debiteuren te treffen. Onder de vorderingen op openbare lichamen zijn alle vorderingen opgenomen op de waterschappen en RWS. Deze vorderingen zijn direct opeisbaar en de financiële risico's zijn laag.

Als gevolg van schatkistbankieren dient Het Waterschapshuis alle middelen boven de drempel van € 250.000 af te romen. Op dit moment wordt 1 keer per week (op basis van de wekelijkse betaling) de stand gecontroleerd en indien nodig afgeroomd naar de schatkist. Ontvangsten gedurende de week kunnen leiden tot een tijdelijke overschrijding van de drempel. Het saldo schatkistbankieren is direct opeisbaar en de financiële risico's zijn laag.

De gemiddelde stand op de NWB betaalrekening per kwartaal bedroeg:

1 ^e kwartaal 2016	€ 57.637
2 ^e kwartaal 2016	€ 277.429
3 ^e kwartaal 2016	€ 420.516
4 ^e kwartaal 2016	€ 303.652

Overlopende activa

Overlopende activa	31-12-2016	31-12-2015
Te ontvangen bedragen	507.020	382.105
Vooruitbetaalde bedragen	1.983.678	2.184.563
Te vorderen BTW	249.330	145.940
Totaal	2.740.028	2.712.608

De nog te ontvangen bedragen betreffen nog te factureren opbrengsten aan openbare lichamen.

De vooruitbetaalde bedragen betreft voornamelijk de Oracle licenties. De Oracle licenties voor 2017 dienen vooruitbetaald te worden in december.

De BTW aangifte heeft tot gevolg dat er een te vorderen post is opgenomen.

De overlopende activa zijn direct opeisbaar. De financiële risico's ten aanzien van de overlopende activa zijn laag.

Liquide middelen

Liquide middelen	31-12-2016	31-12-2015
Kas (Amersfoort)	136	75
Rabobank	5.122	6.710
NWB	79.380	6.577
Totaal	84.638	13.362

De liquide middelen zijn vrij opneembaar. In 2012 is de borgstelling van de waterschappen beëindigd. Door het schatkist bankieren is het saldo aan liquide middelen laag.

Algemene reserve

Algemene reserve	31-12-2015	Toevoeging 2016	Onttrekking 2016	Bestemming resultaat vorig boekjaar	31-12-2016
Algemene reserve	0	0	0	-14.427	-14.427
Totaal	0	0	0	-14.427	-14.427

Het Algemeen Bestuur heeft bij de vaststelling van de jaarrekening 2015 op 8 juli 2016 besloten het niet bestemde resultaat van 2015 ad € 14.427 af te rekenen met de waterschappen. Dit heeft in 2016 plaatsgevonden. Omdat dit deel van het resultaat niet is gemuteerd in een bestemmingsreserve, is het zichtbaar in de algemene reserve. Over de algemene reserve wordt geen rente berekend.

Bestemmingsreserves

Bestemmingsreserves	31-12-2015	Toevoeging 2016	Onttrekking 2016	Bestemming resultaat vorig boekjaar	Terugbetaling bestemmings-reserves	31-12-2016
HWH 2.0	533.832	-	721.148	224.571	-	37.255
Business Cases	757.054	143.985	-	-404.733	496.306	-
Kantoormeubilair	22.507	-	10.800	-	11.707	-
Professionalisering vergadercentrum	154.513	-	-	-	154.513	-
Totaal	1.467.906	143.985	731.948	-180.162	662.526	37.255

De bestemmingsreserve HWH 2.0 is bij de vaststelling van de jaarrekening 2013 gevormd. In 2016 zijn de gemaakte kosten ad € 721.148 in het kader van HWH2.0, vooruitlopend op het formele besluit van het Algemeen bestuur, onttrokken aan de bestemmingsreserve.

De bestemmingsreserve business cases heeft het karakter van een revolving fund. Het jaarlijks voordeel of nadeel op de begrotingspost business case/behoefte management wordt met deze bestemmingsreserve verrekend. In 2016 wordt, vooruitlopend op het formele besluit van het Algemeen bestuur, een bedrag van € 143.985 aan deze reserve toegevoegd.

De Bestemmingsreserve kantoormeubilair is in 2010 gevormd ter dekking van nieuw kantoormeubilair. Het kantoormeubilair is begin 2013 aangeschaft en op de balans geactiveerd. Conform de afschrijvingstermijn wordt jaarlijks 1/5 deel aan de reserve vrij onttrokken ten gunste van de kapitaallasten.

De bestemmingsreserve professionalisering vergadercentrum is in 2013 gevormd. Het bestuur heeft besloten om (op basis van een uitgevoerde evaluatie) een kwaliteitsimpuls te geven aan het vergadercentrum. In 2015 zijn de investeringen gedaan (o.a. makkelijk verplaatsbaar meubilair).

Het resterende saldo van de bestemmingsreserves business cases, kantoormeubilair en professionalisering vergadercentrum worden, vooruitlopend op het formele besluit van het Algemeen bestuur bij de vaststelling van de jaarrekening 2016, terugbetaald aan de waterschappen. De uitbetaling van in totaal € 662.526 zal in 2017 plaatsvinden.

Over de bestemmingsreserves wordt geen rente berekend.

Onverdeeld resultaat

Onverdeeld resultaat	31-12-2015	Toevoeging 2016	Onttrekking 2016	Bestemming resultaat vorig boekjaar		31-12-2016
Naar algemene reserve	-14.427	-32.873	0	14.427		-32.873
Naar HWH 2.0	-180.162	0	0	180.162		-
Totaal	-194.589	-32.873	0	194.589		-32.873

In hoofdstuk 3 en in de programma's geven wij een samenvatting van de belangrijkste inhoudelijke en financiële resultaten. Het saldo onverdeeld resultaat aan het einde van het boekjaar betreft het

exploitatieresultaat na verwerking van de mutaties in de bestemmingsreserves. Dit saldo zal worden afgerekend met de waterschappen.

Voorzieningen

Overige voorzieningen	31-12-2015	Toevoeging 2016	Onttrekking 2016	31-12-2016
Voorziening personeel	0	30.000	0	30.000
Totaal	0	30.000	0	30.000

De voorziening is gevormd voor verwachte personeelskosten. Over de voorziening wordt geen rente berekend. Gezien de verwachte korte looptijd is de voorziening gewaardeerd tegen nominale waarde.

Vaste schulden met een looptijd van 1 jaar of langer

Vaste schulden met een looptijd van 1 jaar of langer	31-12-2015	Toevoeging 2016	Onttrekking 2016	31-12-2016	Vervalt binnen 1 jaar	Vervalt binnen 2-5 jaar
Langlopende schulden personeel	0	363.656	16.788	346.868	50.210	198.330
Totaal	0	363.656	16.788	346.868	50.210	198.330

De langlopende schuld betreft aangegane verplichtingen voor personeel. Over de langlopende schuld wordt geen rente vergoed.

Overige schulden (crediteuren)

Kortlopende schulden	31-12-2016	31-12-2015
Crediteuren	1.307.917	724.892
Totaal	1.307.917	724.892

De crediteuren ultimo 2016 hebben voornamelijk betrekking op werkzaamheden door waterschappen en derden ten behoeve van projecten. In de crediteuren is een schuld aan openbare lichamen opgenomen van € 557.297.

Afrekening waterschappen

Afrekening waterschappen	31-12-2016	31-12-2015
Afrekening waterschappen 2014	150.000	188.408
Afrekening waterschappen 2016	1.915.561	702.661
Totaal	2.065.561	891.069

De afrekening waterschappen zijn gelden die worden gerestitueerd aan de waterschappen. Van het bedrag van 2014 is een bedrag van €150.000 gereserveerd als restitutie IPO inzake deelname AHN3.

In de afrekening waterschappen 2016 is een bedrag van € 662.526 opgenomen voor de afrekening van de bestemmingsreserves. Tevens is een bedrag opgenomen van € 14.424 als onverdeeld resultaat 2015, dat verrekend wordt met de waterschappen. In de bijlage van de jaarrekening is de afrekening per waterschap en per product voor 2016 uitgesplitst, verdeeld op basis van de verdeelsleutels uit de betreffende begroting.

Saldo Projectrekeningen

Saldo projectrekeningen	31-12-2016	Mutatie conform saldo baten en lasten	31-12-2015
Programma bedrijfsfuncties	656.284	157.672	498.612
Programma uitvoering diensten	361.203	-828.715	1.189.918
Programma diensten data	913.628	189.522	724.106
Programma IHW	684.235	672.408	11.827
Totaal	2.615.350	190.887	2.424.463

Voor projecten heeft Het Waterschapshuis een regie- en beheerfunctie. HWH werkt geïnde gelden waaraan door de betrokken deelnemers een specifieke doelbestemming is gegeven. HWH zet hiervoor projectmanagement in. Prestaties worden op basis van een vooraf vastgestelde verdeelsleutel omgeslagen over de betrokken deelnemers. Verschillen tussen realisatie en begroot leiden tot een saldo op een projectrekening.

Middels een separaat bestuursbesluit heeft het bestuur het bedrag ad € 2.615.123 als mee te nemen budget voor 2017 beschikbaar gesteld. Het verschil met het totaal saldo projectrekeningen betreft het saldo AHN, welke is onttrokken aan het bedrag 'Gelden derden AHN' onder de overige passiva.

Overige passiva

Overige passiva	31-12-2016	31-12-2015
Te betalen salaris/loonheffing	101.378	124.873
Verlofuren	55.879	94.625
Te betalen BTW	0	0
Gelden derden AHN	1.249.679	1.249.908
Nog te betalen kosten	1.863.537	1.928.383
Totaal	3.270.474	3.397.789

De overgebleven gelden van AHN kaartverkoop zijn opgenomen als 'gelden derden AHN'. Het AHN project zit inmiddels in de fase van open data. De resterende projectgelden zijn van RWS en de waterschappen. De stuurgroep AHN gaat over de bestemming van deze gelden.

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

In de tabel hieronder worden de grootste contracten weergegeven die zijn aangegaan door de Gemeenschappelijke regeling Het Waterschapshuis.

Nr.	Contractomschrijving	Einddatum	Jaarlijks contractbedrag
1	CDL, SLA	2019	63.162
2	Nieuw waterschapsnet, pageview s	2017	12.100
3	Huur copier	2017	10.669
4	AHN, Digitaal visitekaartje	2018	19.911
5	Z-info, hosting en technisch beheer	2017	188.542
6	Oracle support	2017	1.657.419
7	Watertoets, beheer en onderhoud	2017	76.230
8	Huur kantoorruimte IHW	2017	72.661
9	Huur kantoorruimte HWH	2019	255.605
10	BM 2016-2017, perceel 4	2018	428.340
11	BM 2016-2017, perceel 1	2017	384.054
12	BM 2016-2017, perceel 2	2017	685.586
13	BM 2016-2017, perceel 3	2017	389.620
14	Waterveiligheid, technisch beheer	2017	58.080
Totaal			3.854.278

10.4. Topinkomens

Ingevolge artikel 4.30 van Het Waterschapsbesluit wordt in de jaarrekening een paragraaf over topinkomens opgenomen. De Wet Normering Topinkomens (WNT) is met ingang van 2013 van toepassing en verbiedt organisaties met topfunctionarissen in de (semi)publieke sector beloningen en ontslagvergoedingen overeen te komen hoger dan de geldende WNT norm. Daarnaast is sprake van een openbaarmakingsverplichting voor alle topfunctionarissen en overige medewerkers die een bezoldiging genieten boven de geldende bezoldigingsnorm.

De bezoldiging van bestuurders en hoogste leidinggevendenden mag niet uitstijgen boven een beloningsmaximum, gebaseerd op 130 procent van het brutosalair van een minister. Voor 2016 is dit bedrag (inclusief onkostenvergoedingen en werkgeversdeel pensioen) bepaald op € 179.000 (100% van het ministersalaris).

Voor Het Waterschapshuis is het volgende van toepassing.

- De secretaris-directeur van Het Waterschapshuis wordt op grond van de Wet Normering topinkomens aangemerkt als topfunctionaris. Er vindt geen overschrijding van de WNT norm plaats.
- Ook voor de bestuurders vindt publicatie plaats, de bestuurders vervullen hun functie echter onbezoldigd.

Specificatie bezoldiging topfunctionarissen:

bedragen x € 1	G.J.A. Smits
Functiegegevens	Secretaris directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2016	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1,0
Gewezen topfunctionaris?	nee
(Fictieve) dienstbetrekking?	nee
Individueel WNT-maximum	€ 179.000
Beloning	€ 123.324
Belastbare onkostenvergoedingen	€ 2.713
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 11.883
<i>Subtotaal</i>	€ 137.920
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	-
Totaal bezoldiging	€ 137.920

Gegevens 2015	
Aanvang en einde functievervulling in 2015	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband 2015 (in fte)	1,0
Beloning	€ 121.411
Belastbare onkostenvergoedingen	-
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 18.072
Totaal bezoldiging 2015	€ 139.483

Specificatie bezoldiging bestuurders:

Functie	Naam	Beloning	Opmerking
Voorzitter	H.H.G. Dijk	Onbezoldigd	Drents Overijsselse Delta
Lid Dagelijks bestuur	H. Pluckel	Onbezoldigd	Rijnland
Lid Dagelijks bestuur	G.J.A. Nieuwenhuis	Onbezoldigd	Rivierenland
Lid Dagelijks bestuur	R.L.M. Sleijpen	Onbezoldigd	Roer en Overmaas ¹
Lid Dagelijks bestuur	V. Doorn	Onbezoldigd	Vallei en Veluwe ²
Lid Dagelijks bestuur	G.P. Beugelink	Onbezoldigd	De Stichtse Rijnlanden ^{2 en 5}
Lid Algemeen bestuur	P.C.M. Ketelaars	Onbezoldigd	Aa en Maas
Lid Algemeen bestuur	P.A.M. Hoog	Onbezoldigd	Amstel, Gooi en Vecht
Lid Algemeen bestuur	Th.J.J.M. Schots	Onbezoldigd	Brabantse Delta
Lid Algemeen bestuur	M. Smits	Onbezoldigd	Delfland
Lid Algemeen bestuur	E.H.T. Stravens	Onbezoldigd	De Dommel
Lid Algemeen bestuur	P.A.E. van Erkelens	Onbezoldigd	Fryslân
Lid Algemeen bestuur	J.D. Kramer	Onbezoldigd	Hollands Noorderkwartier
Lid Algemeen bestuur	A.C.M. van Eekhout	Onbezoldigd	Hollandse Delta ³
Lid Algemeen bestuur	P. Robijn	Onbezoldigd	Hollandse Delta ³
Lid Algemeen bestuur	E. Luitjens	Onbezoldigd	Noorderzijlvest
Lid Algemeen bestuur	R.E.W.M. Dupont	Onbezoldigd	Peel en Maasvallei ¹
Lid Algemeen bestuur	B.J. Bussink	Onbezoldigd	Rijn en IJssel

Lid Algemeen bestuur	A.J.B. van der Klugt	Onbezoldigd	Schieland en de Krimpenerwaard ⁴
Lid Algemeen bestuur	A. van Zoelen	Onbezoldigd	Schieland en de Krimpenerwaard ⁴
Lid Algemeen bestuur	P.J.M. Poelmann	Onbezoldigd	De Stichtse Rijnlanden ⁵
Lid Algemeen bestuur	V. Doorn	Onbezoldigd	Vallei en Veluwe ^{2 en 6}
Lid Algemeen bestuur	D. Schoonman	Onbezoldigd	Vallei en Veluwe ⁶
Lid Algemeen bestuur	B. van Vreeswijk	Onbezoldigd	Vallei en Veluwe ⁶
Lid Algemeen bestuur	W. Stegeman	Onbezoldigd	Vechtstromen
Lid Algemeen bestuur	A.J.G. Poppelaars	Onbezoldigd	Scheldestromen
Lid Algemeen bestuur	C.A.A.A. Maenhout	Onbezoldigd	Zuiderzeeland
¹	Waterschappen Roer en Overmaas en Peel en Maasvallei fuseren per 1-1-17 tot waterschap Limburg		
²	De heer V.Doorn is vanaf eind januari 2016 geen lid meer van het DB, nog wel van het AB; in de AB-vergadering van 22-4-16 is de heer G.P. Beugelink aangewezen als DB-lid.		
³	De heer A.C.M. van Eekhout is per 1 januari 2016 geen lid meer van het AB; de heer P. Robijn is per 5 januari 2016 lid van het AB.		
⁴	De heer A.J.B. Van de Klugt is per 22-4-2016 geen lid meer van het AB; mevrouw A. van Zoelen is per 22-4-2016 lid van het AB		
⁵	De heer Poelmann is per 22-4-2016 geen lid meer van het AB; de heer G.P. Beugelink is per 22-4-2016 lid van het AB		
⁶	De heer V. Doorn heeft is per 12-10-2016 geen lid meer van het AB; de heer D. Schoonman is per 25-10-2016 lid van het AB; de heer B. van Vreeswijk is per 16-12-2016 lid van het AB		

Controleverklaring

CONCEPT

11. Bijlagen

11.1. Begroting – realisatie hulpkostenplaatsen

	Saldo 1-1-2016	Begrote Baten 2016	Gereel. Baten 2016	Begrote Lasten 2016	Gereel. Lasten 2016	Saldo realisatie 2016	Saldo 31-12-2016
Werkplek gerelateerde kosten	0	444.030	427.685	444.030	338.755	88.930	88.930
Kantoor automatisering	0	241.615	241.896	241.615	193.383	48.513	48.513
Facilitaire kosten	0	114.300	114.300	114.300	58.475	55.825	55.825
P&O	0	350.400	350.400	350.400	186.725	163.675	163.675
Incidentele baten en lasten	0	0	0	0	0	-449	-449
Totaal	0	1.150.345	1.134.281	1.150.345	777.338	356.495	356.495

Lasten				Hulpkostenplaats Werkplek (K015)				Baten	
Cat.	Omschrijving	Realisatie 2016	Begroting 2016	Cat.	Omschrijving	Realisatie 2016	Begroting 2016		
42010	Kantoorbenodigdheden	€ -	€ 25.000	89050	Vrijval bestemmingsreserve dekk	€ 10.800	€ 10.800		
42015	Aanschaf klein inventaris	€ 342	€ 5.000						
42110	Pantrykosten	€ 498	€ 7.500						
42120	Representatiekstn ext.relaties (l	€ 9							
42200	Servicekosten	€ 41.016	€ 47.000	83005	Opbrengst diestverl. HWBP	€ 38.815	€ 44.360		
42300	Huur gebouwen	€ 210.454	€ 215.000	63115	Db. aan kp Vaste Kern	€ 112.716	€ 112.716		
42310	Onderhoud gebouwen	€ 6.760	€ 7.000	63215	Db. aan kp Flexschil HWH	€ 163.438	€ 163.438		
42400	Verzekeringen	€ -	€ 1.500	63215	Db. aan kp Flexschil IHW	€ 112.716	€ 112.716		
42520	Gemeentelijke belastingen	€ 3.298	€ 3.300						
42610	Schoonmaak	€ 23.994	€ 25.000						
42734	Internet/e-mail	€ -	€ 20.000						
42620	Onderhoud machines	€ 111							
42717	Reis-/Verblijfn dienstreis netto	€ 10							
48020	Afschrijvingskosten gebouwen	€ 35.783	€ 70.930						
48030	Afschrijvingskosten kantoorinve	€ 16.481	€ 16.800						
	Overschot	€ 99.730							
Totaal		€ 438.485	€ 444.030	Totaal		€ 438.485	€ 444.030		

Overschot is € 99.730. Dat is € 10.800 hoger dan € 88.930 door vrijval bestemmingsreserve.

Lasten				Hulpkostenplaats Kantoorautomatisering (K020)				Baten	
Cat.	Omschrijving	Realisatie 2016	Begroting 2016	Cat.	Omschrijving	Realisatie 2016	Begroting 2016		
41480	Personeel van Derden ICT	€ 37.443	€ 60.000	83003	Overige opbrengsten	€ 282	€ -		
42017	Kleine aanschaf hardware	€ 3.666	€ 10.000						
42020	Boeken/tijdschriften	€ 190		63120	Db. aan kp Vaste Kern	€ 70.033	€ 70.033		
42040	Licentiekosten Software HWH	€ 27.935	€ 16.000	63220	Db. aan kp Flexschil HWH	€ 101.548	€ 101.548		
42050	Onderhoud en support software	€ 23.790	€ 112.000	63220	Db. aan kp Flexschil IHW	€ 70.033	€ 70.033		
42340	Leasekosten machines	€ 9.071	€ -						
42460	Abonnementen	€ 1.735							
42440	Contributies	€ 40							
42723	Telefoon- en teletaxkosten	€ 2.883	€ -						
42734	Internet/e-mail	€ 12.202	€ -						
42798	Overige diensten derden	€ 57.032	€ -						
48040	Afschrijvingskosten hardware	€ 17.394	€ 36.950						
48050	Afschrijvingskosten software	€ -	€ 6.665						
	Overschot	€ 48.513							
Totaal		€ 241.896	€ 241.615	Totaal		€ 241.896	€ 241.615		

Lasten				Hulpkostenplaats Facilitair (K030)				Baten	
Cat.	Omschrijving	Realisatie 2016	Begroting 2016	Cat.	Omschrijving	Realisatie 2016	Begroting 2016		
40100	Rentelasten	€ 4	0	63130	Db. aan kp Vaste Kern	€ 33.130	€ 33.130		
40150	Boete rente	€ 788	0	63230	Db. aan kp Flexschil HWH	€ 48.039	€ 48.039		
41400	Personeel van derden inkoop	€ -	€ 7.500	63230	Db. aan kp Flexschil IHW	€ 33.130	€ 33.130		
41410	Personeel van derden DIV	€ -	€ 35.000						
42010	Kantoorbenodigdheden	€ 6.227	€ -						
42015	Aanschaf klein inventaris	€ 3.083	€ -						
42020	Boeken/tijdschriften	€ -	€ 1.000						
42030	Drukwerk	€ 457	€ -						
42070	Frankeerkosten post	€ 5.783	€ 10.000						
42110	Pantrykosten	€ 6.632	€ -						
42120	Representatiekstn ext.relaties (l)	€ 536	€ 2.000						
42130	Lunch, diner, consumpties en re	€ 342	€ -						
42140	Lunch, diner, consumpties en re	€ 64	€ -						
42180	Vergaderingen	€ -	€ 5.000						
42400	Verzekeringen	€ 4.097	€ -						
42460	Abonnementen	€ 1.980	€ 1.500						
42440	Contributies	€ 1.596	€ 1.500						
42721	Bankkosten	€ 396	€ 500						
42723	Telefoon- en telefaxkosten	€ 22.583	€ 50.000						
42734	Internet/e-mail	€ 2							
42798	Overige diensten derden	€ 1.029	€ -						
48030	Afschrijvingskosten kantoorinve	€ 2.877	€ 300						
	Overschot	€ 55.825							
Totaal		€ 114.300	€ 114.300	Totaal		€ 114.300	€ 114.300		

Lasten				Hulpkostenplaats P&O (K040)				Baten	
Cat.	Omschrijving	Realisatie 2016	Begroting 2016	Cat.	Omschrijving	Realisatie 2016	Begroting 2016		
41014	Woon/werk verkeer	€ 61.209	€ 90.000	63140	Db. aan kp Vaste Kern	€ 115.328	€ 115.328		
41213	Sociale premies inst pensioen	€ -18.869		63240	Db. aan kp Flexschil HWH	€ 169.151	€ 169.151		
41314	Opleidingen en cursussen (POP)	€ 33.516	€ 75.000	63240	Db. aan kp Flexschil IHW	€ 65.921	€ 65.921		
41315	Opleidingen en cursussen (PBB)	€ 600	€ -						
41340	Div overige alg personeelslst	€ 2.215	€ -						
41420	Personeel van derden P&O belei	€ 16.771	€ 20.000						
41430	Personeel van derden DVO SA	€ 46.325	€ 25.000						
41440	Personeel van derden Bezw. Cor	€ -	€ 6.400						
41700	Inhuur t.b.v. vervanging eigen pe	€ -	€ 40.000						
42010	Kantoorbenodigdheden	€ 606							
42020	Boeken/tijdschriften	€ 37							
42120	Representatiekstn ext. relaties (l	€ 6.632	€ -						
42130	Lunch, diner, consumpties en rec	€ 7.365	€ 5.000						
42140	Lunch, diner, consumpties en rec	€ 1.025	€ 15.000						
42150	Geschenken eigen personeel	€ 1.081	€ 5.000						
42160	Cadeaubonnen (bijv. VVV bonne	€ -	€ 2.500						
42330	Leasekosten auto	€ 21.297	€ 54.000						
42717	Reis-/Verblijfn dienstreis	€ -2.742	€ -						
42722	Advertentie- en Reclamekosten	€ 1.803	€ 5.000						
42760	Congressen, Seminars, Beurzen	€ 629	€ 7.500						
42798	Overige diensten derden	€ 7.225	€ -						
	Overshot	€ 163.675							
Totaal		€ 350.400	€ 350.400	Totaal		€ 350.400	€ 350.400		

11.2. Begroting – realisatie kostenplaatsen

	Saldo 1-1-2016	Begrote Baten 2016	Gereel. Baten 2016	Begrote Lasten 2016	Gereel. Lasten 2016	Saldo realisatie 2016	Saldo 31-12-2016
Vaste Kern/instandhouding	0	1.648.256	1.270.680	1.648.256	1.404.046	-133.365	-133.365
Flexibele Schil HWH	0	3.478.422	4.184.969	3.478.422	4.092.943	92.027	92.027
Flexibele schil IHW	0	1.767.374	1.671.858	1.767.374	1.594.232	77.626	77.626
Totaal	0	6.894.052	7.127.508	6.894.052	7.091.221	36.287	36.287

Lasten				Kostenplaats Vaste Kern (K090)				Baten	
Cat.	Omschrijving	Realisatie 2016	Begroting 2016	Cat.	Omschrijving	Realisatie 2016	Begroting 2016		
41011	Salarissen huidig pers/bestuur	€ 530.084	€ 643.056	63410	Doorbelasting VK aan Producten	€ 1.243.975	€ 1.641.251		
	Externe Inhuurlasten flex.schil		€ 666.988						
41013	Recht IKB	€ 112.230		83005	Overige opbrengsten	€ 26.706	€ -		
41021	Gratificaties	€ 913							
41023	Bruto toelagen	€ 10.137							
41101	Uitkering voorm.pers.	€ 28.111							
41212	Soc premies inst O&O fonds	€ 3.688							
41213	Sociale premies inst pensioenen	€ 83.002							
41215	Sociale premies inst werkn verze	€ 32.532							
41216	Sociale lasten zvw	€ 31.918							
41331	Overige personeelslasten via sal	€ 70							
41350	Koop/Verkoop verlofdagen	€ 6.188							
41450	Personeel van Derden Controlfui	€ 77.428							
41510	Personeel van Derden Instandho	€ 127.355							
41520	Personeel van Derden Projecten	€ 1.188							
41530	Personeel van Derden Juridisch	€ 19.927							
42717	Reis-/Verblijfn dienstreis	€ 7.883							
42719	Reis/Verblijf dienst sal adm br	€ 185							
63115	Doorbelasting VK van Werkplek	€ 112.716	€ 112.716						
63120	Doorbelasting VK van Automatis	€ 70.033	€ 70.033						
63130	Doorbelasting VK van Facilitair	€ 33.130	€ 33.130						
63140	Doorbelasting VK van P&O	€ 115.328	€ 115.328						
	Tekort	€ -133.365							
Totaal		€ 1.270.680	€ 1.641.251	Totaal		€ 1.270.680	€ 1.641.251		

Lasten				Kostenplaats Flexibele schil HWH (K092)				Baten	
Cat.	Omschrijving	Realisatie 2016	Begroting 2016	Cat.	Omschrijving	Realisatie 2016	Begroting 2016		
41011	Salarissen huidig pers/bestuur	€ 480.681	€ 943.167	63420	Doorbelasting FS aan Producten	€ 3.924.043	€ 2.270.432		
	Externe Inhuurlasten flex.schil		€ 2.175.960						
41013	Recht IKB	€ 99.851		83000	Opbrengst uit detachering HWH m	€ 222.207			
41014	Woon/werk verkeer	€ 920		83003	Overige opbrengsten KPL	€ 38.720			
41021	Gratificaties	€ 985							
41101	Uitkering voorm.pers.	€ -4.197							
41212	Soc premies inst O&O fonds	€ 3.312							
41213	Sociale premies inst pensioenen	€ 76.772							
41215	Sociale premies inst werkn verze	€ 29.456							
41216	Sociale lasten zvw	€ 28.913							
41331	Overige personeelslasten via sal	€ 4.948							
41350	Koop/Verkoop verlofdagen	€ 1.355							
41400	Personeel van derden inkoop	€ 32.525							
41410	Personeel van derden DIV	€ 68.100							
41420	Personeel van derden P&O belei	€ 220.585							
41460	Personeel van derden Communi	€ 18.445							
41490	Personeel van derden A&S	€ 56.918							
41510	Personeel van derden Instandho	€ 485.259							
41520	Personeel van derden Projecten	€ 2.012.458							
41600	Uitkering UWV	€ -12.013							
42717	Reis-/Verblijfskn dienstreis	€ 5.078							
42719	Reis/Verblijf dienst sal adm br	€ 414							
63215	Doorbelasting FS van Werkplek	€ 163.438	€ 163.438						
63220	Doorbelasting FS van Automatis	€ 101.548	€ 101.548						
63230	Doorbelasting FS van Facilitair	€ 48.039	€ 48.039						
63240	Doorbelasting FS van P&O	€ 169.150	€ 169.151						
	Overschot	€ -92.028							
Totaal		€ 4.184.969	€ 3.601.303	Totaal		€ 4.184.969	€ 2.270.432		

Lasten				Kostenplaats Flexibele schil IHW (K094)				Baten	
Cat.	Omschrijving	Realisatie 2016	Begroting 2016	Cat.	Omschrijving	Realisatie 2016	Begroting 2016		
41011	Salarissen huidig pers/bestuur	€ 178.555	€ 367.569	63420	Doorbelasting FS aan Producten	€ 1.671.858	€ 1.763.370		
	Externe Inhuurlasten flex.schil		€ 1.114.000						
41013	Recht IKB	€ 38.018							
41014	Woon/werk verkeer	€ 70							
41021	Gratificaties	€ 7.616							
41023	Bruto toelagen	€ 6.228							
41212	Soc premies inst O&O fonds	€ 1.211							
41213	Sociale premies inst pensioenen	€ 28.268							
41215	Sociale premies inst werkn verze	€ 10.681							
41216	Sociale lasten zvw	€ 10.480							
41331	Overige personeelslasten via sal	€ -72							
41350	Koop/Verkoop verlofdagen	€ -2.977							
41460	Personeel van derden Communi	€ -							
41500	Personeel van derden IHW	€ 1.118.960							
41520	Personeel van derden Projecten	€ 196.389							
42717	Reis-/Verblijfskn dienstreis	€ 697							
42719	Reis/Verblijf dienst sal adm br	€ 108							
63215	Doorbelasting FS van Werkplek	€ -	€ 112.716						
63220	Doorbelasting FS van Automatis	€ -	€ 70.033						
63230	Doorbelasting FS van Facilitair	€ -	€ 33.130						
63240	Doorbelasting FS van P&O	€ -	€ 65.921						
	Overschot	€ 77.626							
Totaal		€ 1.671.858	€ 1.763.370	Totaal		€ 1.671.858	€ 1.763.370		

11.3. Onderbouwing verdeelsleutels

Bij de doorbelasting aan de deelnemende waterschappen worden soorten verdeelsleutels gebruikt:

Nr.	Verdeelsleutel	Toelichting	Toegepast bij:
1	Vast	Iedere deelnemer betaalt een gelijk bedrag	Projecten/activiteiten waar niet alle waterschappen aan deelnemen
2	Oppervlakte	Grondoppervlakte van betreffende waterschap	AHN, Basisregistratie Topografie en Aanschaf Beeldmateriaal
3	Vervuilingseenheden	Een verdeling van de kosten naar rato van het aantal VE 's (Vervuiling Eenheid) per waterschap, zoals deze door het waterschap aan de hand van de ontwerpcapaciteit van de RWZI's in een bepaald jaar is opgegeven	Z-info
4	"Unie verdeelsleutel"	Gebaseerd op Unie van Waterschappen. 45% vaste verdeling en 55% naar rato als gevolg van belastingopbrengst per waterschap in verhouding tot het totaal).	Standaard sleutel voor projecten/activiteiten waar alle waterschappen aan deelnemen
5	Licentie gebruik	Oracle licentiegebruik van de TECH producten telt voor 50% mee in de verdeling. De andere 50% gaat volgens de Unie verdeelsleutel.	Oracle TECH

11.4. Afrekening per product en per waterschap

	P320	P510	P520	P860	P182	P750	P230
	Gegevens huishoudin g	De Digitale Watertoets	NDFP	Transport- en Rioleringsi nformaties	Project Branchelic entie ESRI	Digitaal Aangifte bedrijven	E- formuliere n
Programma	4	3	3	3	3	3	4
Aa en Maas	-977	16.490	-67	-3	-0	646	-
AGV/Waternet	-977	-	-67	-3	-0	857	-
Brabantse Delta	-977	-	-67	-3	-0	655	-
De Dommel	-977	-	-67	-3	-0	590	-
De Stichtse Rijnlanden	-977	16.490	-	-3	-0	635	-
Delfland	-977	-	-67	-3	-0	989	-
Fryslân	-977	16.490	-67	-3	-0	691	-
Drents Overijsselse Delta	-977	16.490	-67	-3	-0	645	-
Hollands Noorderkwartier	-977	16.490	-67	-3	-0	966	-
Hollandse Delta	-977	16.490	-41	-3	-0	762	-
Noorderzijlvest	-977	16.490	-67	-3	-0	481	-
Peel en Maasvallei	-977	-	-67	-3	-0	468	-
Rijn en IJssel	-977	16.490	-67	-3	-0	543	-
Rijnland	-977	16.490	-67	-3	-0	829	10.849
Rivierenland	-977	16.490	-67	-3	-0	781	10.849
Roer en Overmaas	-977	16.490	-67	-3	-0	543	-
Scheldestromen	-	-	-67	-3	-0	-	-
Schieland en de Krimpenerwaard	-977	16.490	-67	-3	-0	569	-
Vallei en Veluwe	-977	16.490	-67	-3	-0	686	10.849
Vechtstromen	-977	16.490	-67	-3	-0	638	-
Zuiderzeeland	-977	16.490	-67	-3	-0	517	-
RWS CIV	-	-	-	-	-	-	-
Hunze en Aa's	-	-	-	-	-	-	-
Derden inzake Beeldmateriaal	-	-	-	-	-	-	-
Derden inzake IHW	-	-	-	-	-	-	-
IPO	-	-	-	-	-	-	-
Totaal	-19.532	247.351	-1.305	-58	-10	13.489	32.547

	P575	P255	K610	Subtotaal afrekening projecten	Afrekening Onverdeel d resultaat 2015	Afrekening bestem- mings- reserves	Totaal
	B&O Wilma	DROP	Vergader centrum				
Programma	4	4	4			-	
Aa en Maas	16.839	11.502	4.045	48.476	-664	30.482	78.295
AGV/Waternet	22.328	15.252	5.373	42.763	-880	40.419	82.303
Brabantse Delta	17.065	11.657	4.100	32.430	-673	30.892	62.650
De Dommel	15.384	10.508	3.693	29.130	-606	27.848	56.372
De Stichtse Rijnlanden	16.554	11.308	3.976	47.983	-652	29.966	77.297
Delfland	25.775	17.606	6.206	49.529	-1.016	46.658	95.171
Fryslân	18.016	12.306	4.330	50.787	-710	32.613	82.690
Drents Overijsselse Delta	16.820	11.490	4.041	48.440	-663	30.449	78.225
Hollands Noorderkwartier	25.180	17.199	6.062	64.851	-992	45.580	109.439
Hollandse Delta	19.860	13.566	4.776	54.432	-783	35.950	89.599
Noorderzijlvest	12.528	8.557	3.003	40.012	-494	22.678	62.196
Peel en Maasvallei	12.194	8.329	2.922	22.867	-481	22.074	44.460
Rijn en IJssel	14.143	9.661	3.393	43.184	-557	25.602	68.229
Rijnland	21.602	14.756	5.197	68.676	-851	39.104	106.929
Rivierenland	20.351	13.901	4.895	66.220	-802	36.840	102.258
Roer en Overmaas	14.154	9.668	3.396	43.204	-558	25.621	68.267
Scheldestromen	14.350	9.802	3.443	27.526	-566	25.977	52.937
Schieland en de Krimpenerwaard	14.836	10.134	3.561	44.543	-585	26.856	70.814
Vallei en Veluwe	17.887	12.218	4.299	61.383	-705	32.380	93.058
Vechtstromen	16.639	11.366	3.997	48.084	-656	30.121	77.549
Zuiderzeeland	13.487	9.213	3.235	41.895	-532	24.414	65.778
RWS CIV	-	-	-	-		-	-
Hunze en Aa's	-	-	-	-		-	-
Derden inzake Beeldmateriaal	-	-	-	291.044		-	291.044
Derden inzake IHW	-	-	-	-		-	-
IPO	-	-	-	-		-	-
Totaal	365.992	250.000	87.944	1.267.461	-14.424	662.526	1.915.563

11.5. EMU saldo

Centraal Bureau voor de Statistiek
Sector Overheidsfinanciën en consumentenprijzen
Antw ordnummer 25000, 2490 XA Den Haag

Berekening EMU-saldo
Gemeenschappelijke regeling

Algemene gegevens:	
Naam gemeenschappelijke regeling	Het Waterschapshuis
Numero gemeenschappelijke regeling	
Jaar:	2016
Naam contactpersoon:	
Telefoon:	
E-mail:	
Bestandsnaam:	EMU16005.XLS

Omschrijving	2016	2015
	x € 1000,- Volgens realisatie 2016	x € 1000,- Volgens realisatie 2015
1 Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-621	182
2 Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	98	132
3 Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	30	
4 Investerings in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	33	105
5 Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4		
6 Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa: Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), voor zover niet op exploitatie verantwoord		
7 Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)		
8 Baten bouwgrondexploitatie: Baten voorzover transacties niet op exploitatie verantwoord		
9 Lasten op balanspost Voorzieningen voorzover deze transacties met derden betreffen		
10 Lasten im transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van bovenstaande posten		
11 Verkoop van effecten:	☐ ja ☒ nee ☐ ja	
a Gaat u effecten verkopen? (ja/nee)		
b Zo ja wat is bij verkoop de verwachte boekwinst op de exploitatie?		
Berekend EMU-saldo	-526	209